

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه‌دسی رشته

حقوق بین‌الملل بشر دوستانه

INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW

کارشناسی ارشد ناپیوسته

برنامه درسی رشته

حقوق بین الملل بشر دوستانه

INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW

کارشناسی ارشد ناپیوسته

نوع برنامه: تدوینی (تاسیسی)

گروه تحصیلی: علوم انسانی

زیرگروه تحصیلی: حقوق

تهیه کننده برنامه درسی:

دکتر مصطفی فضائی، عضو هیات علمی دانشگاه قم

مرداد ۱۴۰۲

کارگروه حقوق

مشارکت کنندگان در تدوین برنامه درسی:

دکتر مصطفی فضائلی	عضو هیات علمی دانشگاه قم
دکتر غلامعلی قاسمی	عضو هیات علمی دانشگاه قم
دکتر سید یاسر ضیایی	عضو هیات علمی دانشگاه قم
دکتر علی مشهدی	عضو هیات علمی دانشگاه قم
دکتر محمد ستایش پور	عضو هیات علمی دانشگاه قم
دکتر احمد رضا توحیدی	عضو هیات علمی دانشگاه قم
دکتر مهناز رشیدی	مدرس و پژوهشگر حقوق بین الملل

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

<p>رشته: حقوق بین‌الملل بشردوستانه گرایش: --</p>	<p>عنوان برنامه به انگلیسی: International Humanitarian Law</p>	<p>عنوان برنامه به فارسی: حقوق بین‌الملل بشردوستانه</p>
<p>کارگروه: حقوق</p>	<p>دوره (مقطع): کارشناسی ☐ کارشناسی ارشد ☒ دکتری تخصصی ☐</p>	
<p>تاریخ تدوین: ۱۴۰۱ تاریخ آخرین بازنگری:</p>	<p>نوع برنامه: تدوینی (تاسیسی) ☒ بازنگری تحولی ☐</p>	

۱-۱- مقدمه

طرح تاسیس دوره کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل بشردوستانه در دانشگاه قم توسط گروه حقوق بین‌الملل دانشکده حقوق این دانشگاه با برخورداری از اساتید مجرب و متخصص در شاخه‌های مختلف حقوق بین‌الملل به ویژه در حوزه مطالعات حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، و بیش از یک دهه تجربه موفق تربیت دانشجو در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری حقوق بین‌الملل، تدوین گردیده و به تصویب شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده حقوق، شورای برنامه‌ریزی دانشگاه و شورای دانشگاه قم رسیده است. و سپس به دفتر برنامه ریزی آموزشی وزارت علوم ارسال گردیده و آنگاه در پی ارجاع به شورای تحول و ارتقای علوم انسانی در کارگروه حقوق این شورا طرح توجیهی رشته پیشنهادی و برنامه آموزشی این دوره مورد بررسی و تصویب واقع شده است. گفتنی است در تکمیل و اصلاح این برنامه از نقطه نظرات ارزشمند اساتید گرانقدر عضو کمیته تخصصی حقوق بین‌الملل وابسته به کارگروه حقوق شورای تحول که از دانشکده‌های حقوق دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی، علامه طباطبائی، قم و دفاع ملی در آن حضور دارند، بهره گرفته شده است.

۱-۲- معرفی و تبیین برنامه درسی

موضوع این دوره آموزشی، حقوق بین‌الملل بشردوستانه است که یکی از شاخه‌های بسیار مهم و عمده حقوق بین‌الملل عمومی به شمار می‌رود و به مسائل مربوط به حوزه مداخلات مسلحانه بین‌المللی و غیر بین‌المللی می‌پردازد. محورهای عمده این حوزه شامل اصول، قواعد و مقررات حقوقی ناظر به ابزارها، روش‌ها و رفتارهای طرف‌های درگیر مداخله مسلحانه است، که با هدف کلی کاستن از دامنه درد و رنج و آلام ناشی از مداخلات و حمایت از گروه‌های آسیب پذیر از قبیل بیماران، مجروحان، اسیران جنگی و بازداشت شدگان و غیرنظامیان و نیز حمایت از محیط زیست، منابع طبیعی و آثار و ابنیه تاریخی و فرهنگی و مانند آن، در قالب عرف‌های بین‌المللی، کنوانسیون‌های بین‌المللی و سایر اسناد و رویه‌های ملی، منطقه‌ای و جهانی شکل گرفته است.

۱. اعضای کمیته تخصصی حقوق بین‌الملل: دکتر محمدرضا ضیایی بیگدلی؛ دکتر سید فضل الله موسوی؛ دکتر سید قاسم زمانی؛ دکتر امیرحسین رنجبریان؛ دکتر الهام امین زاده، دکتر همایون حبیبی؛ دکتر احمد مومنی راد؛ دکتر میرشهباز شافع؛ دکتر توکل حبیب زاده؛ دکتر حسین نواده توپچی؛ دکتر مصطفی فضائلی

۱-۳- اهداف

توجه به این واقعیت بسیار حائز اهمیت است که نظام حقوقی اسلام و به ویژه فقه امامیه در زمینه موازین و آداب به کارگیری زور و چگونگی مدیریت و هدایت عملیات نظامی در منازعات مسلحانه، آئین و احکام استفاده از ابزارها و روش‌های جنگی، نحوه رفتار با قربانیان مخاصمات مسلحانه، اسیران جنگی، بیماران و مجروحان، غیرنظامیان، منابع طبیعی، محیط زیست، حیوانات و گیاهان، حاوی مجموعه بسیار غنی از مقررات و توصیه‌های جامع و دقیق است که حتی در مقایسه با برخی مقررات کنونی حقوق بین‌الملل بشردوستانه نیز مترقی‌تر و انسان‌دوستانه‌تر به نظر می‌رسند. این مزیت بزرگ شریعت مبین اسلام و فقه غنی و پویای امامیه، سرمایه عظیمی است که نیازمند بستری آکادمیک است تا زمینه بارورسازی آن فراهم گردد و در تعامل و تضارب با اصول، قواعد و موازین حقوقی بین‌المللی، همچون دوران کهن شکوفایی تمدن اسلامی بار دیگر ظرفیت‌های ناب خود را بنمایاند و غبار کج فهمی‌ها و بدنامی‌های ناشی از رفتارهای غیرانسانی برخی گروه‌های افراطی و تکفیری منتسب به اسلام را از چهره مظلوم اسلام عزیز بزدايد و اسلام ناب محمدی را بازنمایاند. تاسیس رشته حقوق بین‌الملل بشردوستانه می‌تواند بستر لازم و مناسب را برای این منظور فراهم سازد.

هدف از این برنامه آموزشی، تربیت نیروهای متعهد و متخصص با رویکرد یادشده در این رشته در سطح کارشناس ارشد جهت ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی، تقنینی، مدیریتی، اجرایی و قضایی برای سازمانها، نهادها، و بخش‌های مختلف نظامی و غیرنظامی و نیز نهادهای بشردوستانه ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی است.

۱-۴- اهمیت و ضرورت تدوین برنامه

الف) اهمیت:

به رغم تلاش‌های فراوانی که طی قریب یک قرن در جامعه بین‌المللی به منظور تامین صلح و امنیت و جلوگیری از بروز جنگ و درگیری‌های مسلحانه صورت گرفته و هنجارها، نهادها و سازکارهایی در این راستا پدید آمده است، اما مخاصمات مسلحانه در سطوح بین‌المللی و غیربین‌المللی همچنان واقعیت تلخ جامعه بین‌المللی کنونی است که میلیون‌ها انسان را به کام مرگ سپرده، ده‌ها میلیون انسان مجروح و معلول به جای نهاده، خانواده‌های بی‌شماری را داغدار و گرفتار عوارض و آسیب‌های گوناگون ساخته، منابع و سرمایه‌های وسیع اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی را نابود کرده است. به ویژه در چند دهه اخیر شمار مخاصمات مسلحانه داخلی فزونی یافته و سوگمندان، منطقه خاورمیانه و غرب آسیا بیش از سایر مناطق جهان به این بلیه دچار گشته و در آتش مخاصمات مسلحانه سوخته و می‌سوزد.

حقوق بین‌الملل نیز اگر چه کوشیده است تا با منع جنگ و توسل به زور و حتی ممنوعیت تهدید به استفاده از زور به عنوان یک اصل، و متعهد کردن دولت‌ها به استفاده از روش‌های مسالمت‌آمیز برای حل و فصل اختلافاتشان، تا حد امکان دولت‌ها را از گرایش به کاربرد زور و نیروی مسلح بازدارد، اما پذیرش استثناهایی بر این اصل خود متضمن اذعان به این واقعیت است که وقوع مخاصمات مسلحانه امری اجتناب‌ناپذیر است. از این روی، به موازات اصل ممنوعیت جنگ و کاربرد زور و تهدید به استفاده از زور، حقوق بین‌الملل کوشیده است تا با تاکید بر اصول انسانی و وضع مجموعه وسیعی از قواعد و مقررات مقتضی و لازم‌الاجرا در زمان مخاصمات مسلحانه، در حد امکان از میزان درد و رنج و آلام بشری

ناشی از مخاصمات بکاهد. این مجموعه بسیار گسترده از قواعد و مقررات امروزه با نام حقوق بین‌الملل بشردوستانه شناخته می‌شود و شاخه بسیار پراهمیتی از حقوق بین‌الملل عمومی را تشکیل داده است.

ب) ضرورت

حقوق بین‌الملل بشردوستانه اما، با چالش‌هایی جدی روبرو است، علاوه بر چالش ضمانت اجرا که تازگی ندارد و خاص این بخش از حقوق بین‌الملل نیست، چالش‌هایی تازه نیز در این عرصه خودنمایی کرده است. پیشرفت دانش و فناوری اگرچه در عرصه‌هایی موجبات رفاه بشر را فراهم آورده، اما در عرصه مخاصمات مسلحانه منشا بروز مصائب و آسیب‌های مضاعفی گردیده است. پدیده تروریسم بین‌المللی، جنگ سایبری و استفاده از سلاح‌های خودکار و مانند آن سبب پیچیدگی‌هایی فزاینده در مسائل مربوط به استفاده از زور و مخاصمات مسلحانه گردیده است که کار حقوق بشردوستانه را با دشواری فزاینده روبرو ساخته است. ساختار حقوقی موجود در این حوزه تا چه اندازه پاسخگوی نیازهای کنونی جامعه بین‌المللی می‌باشد؟ کاستی‌ها، آسیب‌ها و چالش‌های عمده در این زمینه کدام است؟ چه راه‌کارها و چاره‌جویی‌هایی در حوزه حقوق بین‌الملل بشردوستانه میسر می‌نماید؟

به یقین آموزش و تربیت نیروهای متخصص، از مهمترین اقدامات لازم برای غلبه بر چالش‌های یادشده است. دایر کردن دوره آموزشی پژوهشی حقوق بین‌الملل بشردوستانه در سطح کارشناسی ارشد، می‌تواند زمینه انجام فعالیت‌های فراگیر آموزشی و پژوهشی لازم در این حوزه را فراهم آورد. بنابراین آشنایی و شناخت هنجارها و نهادهای حقوقی بین‌المللی در این زمینه برای بسیاری از سازمانها و نهادهای حقوقی، سیاسی، نظامی و امنیتی کشور و نیز سازمانها و موسسات فعال در عرصه برنامه‌های انسان دوستانه امری مهم و ضروری است. از این رو، تربیت نیروهای متخصص در این شاخه از حقوق بین‌الملل نیازی مبرم و غیرقابل انکار برای هر کشوری، از جمله ایران عزیز است.

اشاره به این نکته لازم است که با توجه به گستردگی عرصه مسائل حقوق بین‌الملل بشردوستانه و تحولات روزافزون در این عرصه، دوره کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل عمومی نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیاز در این حوزه باشد. گفتنی است در دوره ارشد حقوق بین‌الملل عمومی تنها یک درس دو واحدی به حقوق بین‌الملل بشردوستانه اختصاص پیدا کرده است که آن هم در شمار دروس اختیاری است و در بسیاری از دانشگاهها نیز ارایه نمی‌شود. در بند مربوط به بیان وجوه تمایز دوره پیشنهادی با دوره‌های موجود مرتبط، توضیح بیشتری در این باره داده شده است.

۵-۱- ساختار (برنامه‌ریزی) آموزشی رشته

- روش نیازمحور
- روش آرمان‌محور
- روش متمرکز بر توسعه مرزهای دانش
- روش مهارت‌محور (تامین نیازهای جامعه در موضوع مرتبط با برنامه)

در باره ساختار برنامه‌ریزی آموزشی رشته باید گفت ضمن این که هر چهار روش یاد شده باید مورد نظر باشد، لیکن در مقطع کارشناسی ارشد، توجه برنامه آموزشی باید بیشتر معطوف به روش نیاز محور و روش مهارت محور باشد. از این روی برنامه باید دروس و روش‌هایی را به کار گیرد که ضمن این که زمینه‌های آرمان‌گرایی نسبی و نیز شناسایی استعدادها آماده برای تلاش در عرصه توسعه مرزهای دانش، را فراهم می‌آورد، لیکن تمرکز بر تامین نیازهای کشور و تربیت نیروهای متعهد و متخصص برای ارائه خدمات علمی و حرفه‌ای حقوقی در عرصه مسائل مبتلا به سازمانها و نهادهای عمومی و خصوصی مرتبط با حقوق بین‌الملل بشردوستانه باشد.

۱-۶- تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول ۱- توزیع واحدها

جمع واحد	نوع دروس
۱۶	تخصصی اجباری
۱۲	تخصصی اختیاری
۴	پایان نامه
۳۲	کل
طول دوره تحصیلی	
۴ نیمسال	

۱-۷- مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

همان گونه که در بیان اهمیت این دوره اشاره شد، سازمانها، نهادها و بخش‌های مختلف دولتی و غیر دولتی نیازمند استفاده از متخصصان و کارشناسان حوزه حقوق بین‌الملل بشردوستانه هستند. هم قوه مقننه که در راستای پیمان‌های بین‌المللی و نیز به اقتضای نیازهای ضروری مبتلا به در زمان کنونی باید به امر قانونگذاری در حوزه حقوق بشردوستانه پردازد، هم قوه قضائیه که ممکن است با پرونده‌هایی در راستای تعقیب و محاکمه عاملان نقض موازین حقوق بشردوستانه به طور مستقیم و غیر مستقیم درگیر شود، هم قوه مجریه که وظیفه اجرای تعهدات بین‌المللی و قوانین داخلی را برعهده دارد و به ویژه سازمانها و نهادهای نظامی و نیروهای مسلح نیازمند استفاده از خدمات آموزشی، پژوهشی و مشاوره‌ای دانش‌آموختگان این رشته هستند.

علاوه بر این، فارغ‌التحصیلان این رشته می‌توانند در نهادها و سازمان‌های بین‌الدولی منطقه‌ای و جهانی و نیز سازمان‌های بین‌المللی غیر دولتی (NGOs) که به مأموریت‌ها و فعالیت‌های بشردوستانه اشتغال دارند مشغول به کار و ارائه خدمات حقوقی بین‌المللی بشردوستانه گردند.

همچنین این برنامه می‌تواند زمینه ساز تربیت پژوهشگران و اساتید متخصص در حوزه حقوق بین‌الملل بشردوستانه به ویژه با رویکرد تطبیقی با حقوق اسلام باشد و در راستای تولید دانش مبتنی بر ارزش‌های والای اسلامی و انسانی با تکیه بر منابع غنی فقه امامیه در حوزه حقوق بشردوستانه ایفای نقش نماید.

جدول ۲- مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
مهارت، شایستگی و توانمندی در تجزیه تحلیل و حل مسائل حقوق بین‌الملل بشردوستانه	حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی؛ حمایت کیفری از حقوق بشردوستانه
مهارت و توانمندی در خصوص شناخت و فهم مسائل مبتلابه ایران و چگونگی استفاده از ظرفیت حقوق بین‌الملل بشردوستانه برای دفاع از منافع ملی	حقوق بین‌الملل دوستانه در اسلام؛ ایران و حقوق بین‌الملل بشردوستانه
مهارت و توانمندی در شناخت و تجزیه و تحلیل نقش و عملکرد سازمان‌های بین‌المللی در سطوح مختلف و چگونگی بهره بردای از ظرفیت آنها	سازمان‌های بین‌المللی حقوق بشردوستانه، سازمان‌های بین‌المللی غیر دولتی و حقوق بشردوستانه
مهارت و توانمندی شناخت هنجارها و فهم مسائل مربوط به استفاده از زور در حقوق بین‌الملل و فعالیت‌های نظامی برون مرزی و حقوق و نهادهای مربوط به مخاصمات	حقوق بین‌الملل توسل به زور؛ حقوق بین‌الملل بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیر بین‌المللی
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
مهارت و توانمندی نسبت به چگونگی هنجارسازی، تحلیل و تفسیر هنجارهای بین‌المللی بشردوستانه	حقوق معاهدات؛ حقوق سازمان‌های بین‌المللی بشردوستانه؛ سازمان‌های بین‌المللی غیر دولتی و حقوق بشردوستانه
مهارت و توانمندی استفاده از منابع حقوقی بین‌المللی بشردوستانه به زبان انگلیسی و عربی و نیز شایستگی و مهارت انجام مطالعات و پژوهش‌های علمی حقوقی بین‌المللی	متون حقوقی به زبان انگلیسی متون فقه بشردوستانه روش‌شناسی پژوهش در حقوق بین‌الملل بشردوستانه

۹-۱- شرایط و ضوابط ورود به دوره^۲

برای ورود به دوره کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل بشردوستانه دارا بودن شرایط زیر لازم است:

- دارا بودن مدرک معتبر کارشناسی رشته حقوق و یا رشته‌های مرتبط مانند فقه و حقوق، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل از یکی از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ایران و یا دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی معتبر خارجی مورد تأیید وزارت علوم تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران،
- دارا بودن شرایط عمومی پذیرش دانشجو طبق ضوابط وزارت علوم تحقیقات و فناوری،
- موفقیت در آزمون ورودی و گزینش دانشجو.
- پذیرش دانشجو به شیوه متمرکز با آزمون سراسری انجام می‌گیرد. (شرایط علمی لازم برای ورود به دوره: موفقیت در آزمون سراسری پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد و یا احراز شرایط علمی لازم طبق آئین نامه پذیرش استعدادهای درخشان).

۱۰-۱- وضعیت اساتید مورد نیاز

با توجه به نوع دروس پیش بینی شده در برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل بشردوستانه، اساتید مورد نیاز در این رشته باید دارای مدرک دکترای تخصصی در رشته حقوق بین‌الملل عمومی بوده و با توجه به این که گرایش تخصصی فارغ التحصیلان دکتری با عنوان رساله آنها تعیین می‌شود، به منظور تدریس هر یک از مجموعه‌های دروس این رشته، از اساتید دارای سابقه پژوهشی منعکس در رساله دکتری و یا سایر پژوهش‌های انجام شده توسط استاد در قالب کتب، مقالات و طرح‌های پژوهشی مرتبط با آن دروس و واجد صلاحیت‌های عمومی مدرسی استفاده خواهد شد.

۱-۱۰-۱- تشریح تدابیر لازم برای تأمین استنادی که بتوانند برنامه جدید را اجرا کنند

با توجه به گذشت بیش از سه دهه از اجرای دوره کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل و بیش از دو دهه از اجرای دوره دکتری این رشته در دانشگاه‌های معتبر کشور، و نظر به این که حوزه مطالعاتی و پژوهشی شمار قابل توجهی از اساتید دانشکده‌های حقوق کشور و فارغ التحصیلان دکتری حقوق بین‌الملل مرتبط با موضوعات حقوق بشردوستانه بوده است، کمبود خاصی در زمینه تأمین استاد به ویژه در دانشگاه‌های دولتی برای اجرای این دوره احساس نمی‌شود، جز این که برای ارائه برخی از دروس ممکن است اساتید آماده‌ای نباشند یا به اندازه کافی برای همه دانشگاه‌ها در دسترس نباشند. در این

---

^۲ **تبصره:** دانشجویانی که رشته مقطع قبلی آنان با این رشته غیرمرتبط می‌باشد بایستی تا ۱۲ واحد را به عنوان دروس جبرانی از میان دروس دوره قبل این رشته را در نیمسال اول تا دوم بگذرانند. انتخاب این دروس به تشخیص گروه آموزشی دانشگاه / موسسه می‌باشد و بایستی شامل دروسی باشد که دانش پایه و اصلی این رشته را در بر بگیرد. تعداد واحدهای جبرانی نیز به تشخیص گروه آموزشی دانشگاه / موسسه و بر مبنای میزان ارتباط رشته با رشته دوره قبلی دانشجو می‌باشد.

موارد می‌توان با تشریح و توجیه سرفصل‌ها و برگزاری نشست‌ها و کارگاه‌های تخصصی زمینه رفع نیاز را از طریق فرصت‌های مطالعاتی برای افراد مستعد و علاقمند فراهم کرد.

۱-۱۰-۲- کمترین زمان‌بندی ممکن برای آماده شدن استادان به تفکیک تدابیر فوق‌الذکر متناسب با برنامه جدید چیست؟

به نظر می‌رسد همزمان با ابلاغ این برنامه آموزشی برای اجرا، می‌توان ظرف مدت کمتر از دو سال نسبت به آماده سازی اساتید برای شماری از دروس که مشکل کمبود استاد در بعضی دانشگاه‌ها احساس می‌شود، برنامه ریزی و اقدام کرد. ضمن این که انعطاف‌پذیری برنامه در حوزه دروس اختیاری دست دانشگاه‌های مجری دوره را تا حدود زیادی در تامین اساتید لازم باز می‌گذارد، در عین حال، فراهم کردن زمینه تبادل استاد میان دانشگاه‌ها نیز می‌تواند مدنظر قرار گیرد.

۱-۱۱. مواد آزمون ورودی و ضرایب آنها

جدول ۳- مواد آزمون ورودی و ضرایب آنها

ردیف	مواد آزمون	ضریب
۱	حقوق بین‌الملل عمومی	۳
۲	حقوق سازمانهای بین‌المللی	۱
۳	متون حقوقی به زبان خارجی	۲
۴	متون فقه: باب جهاد	۱

۱۳-۱- کمبودها و نارسایی‌های احتمالی برنامه

اصولاً با توجه به ملاحظاتی که در فرآیند تدوین برنامه به عمل آمده است، به لطف الهی کمبود و نارسایی مهمی وجود نخواهد داشت لیکن شاید بتوان گفت فراهم نبودن زمینه‌ها و امکانات لازم برای مهارت‌آموزی‌های مقتضی در سطح مناسب و فراگیر برای دانشجویان این رشته؛ کمبود اساتیدی که بتوانند به نحو شایسته به ارائه دروسی مانند حقوق بشردوستانه در اسلام، ایران و حقوق بین‌الملل بشردوستانه و متون فقه بشردوستانه بپردازند، همچنین کمبود منابع درسی و محتوای آموزش مناسب و روزآمد برای برخی از مواد آموزشی از جمله کمبودها و نارسایی‌های احتمالی برنامه در تحقق اهداف شورای تحول در این رشته به شمار می‌آید.

۱-۱۳-۱- اگر در برنامه در مواضع فوق نارسایی‌هایی وجود دارد چه عواملی موجب این نارسایی‌ها شده است؟

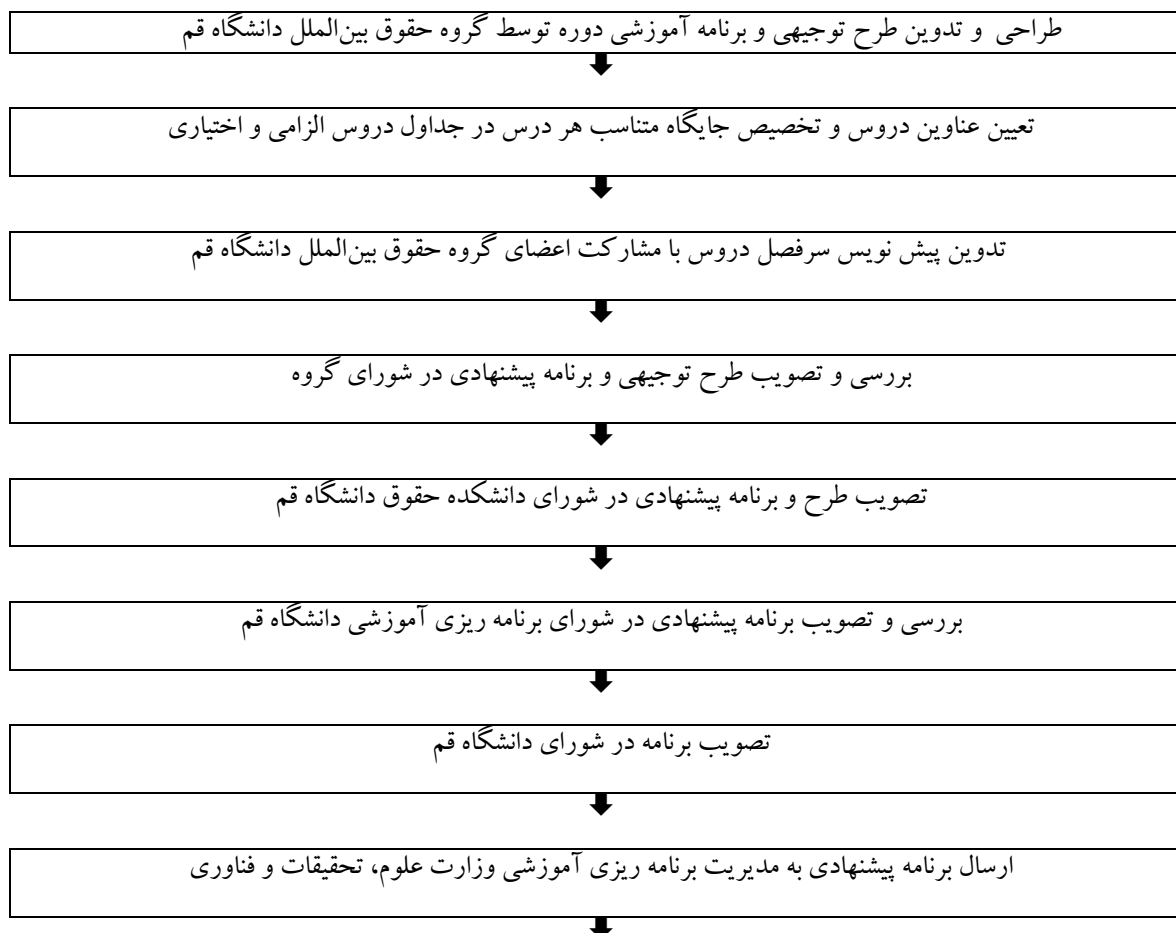
فراهم نبودن امکان دسترسی دانشجویان و دانش‌آموختگان به فضاها و محیط‌های ملی و بین‌المللی مرتبط با مسائل حقوق بین‌الملل بشردوستانه، ضعف توجه ملی به اهمیت، ارزش، اعتبار و شأن حقوق بین‌الملل بشردوستانه و حتی عدم شناخت

کافی برخی نهادهای حکومتی، مقامات دولتی و عمومی از اهمیت و جایگاه این شاخه از حقوق بین‌الملل و ضرورت استفاده از آن در راستای حفظ منافع ملی و مصالح عمومی و نیز پیشبرد اهداف و آرمان‌های جمهوری اسلامی ایران و معرفی ارزش‌ها و آموزه‌های متعالی و انسان‌دوستانه اسلام در این حوزه، از جمله اسباب و موجبات کاستی‌ها و چالش‌های برنامه در جهت نیل به اهداف مورد نظر است.

۲-۱۳-۱- روند پیش‌بینی شده برای رفع این نارسایی‌ها در آینده

به منظور غلبه بر کاستی‌ها و نارسایی‌های یادشده، باید در جهت تربیت استادان توانمند، متبحر و متعهد جهت عهده‌دار شدن امر تدریس؛ تعامل دانشکده‌های حقوق مجری دوره و نیز اساتید رشته حقوق بین‌الملل با مراکز علمی دانشگاهی ذیربط خارج کشور؛ ایجاد و تقویت ارتباط میان دانشکده‌های مجری دوره‌های حقوق بین‌الملل بشردوستانه با سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با مسائل این حوزه، در سطوح داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی؛ تاسیس کلینیک‌های حقوقی در جوار دانشکده‌های حقوق؛ برگزاری دوره‌های پودمانی و کارگاه‌های آموزشی برای آشنا کردن نهادها و مقامات دولتی (اعم از قوای مجریه، مقننه، قضائیه و نیروهای مسلح) و بخش‌های عمومی و خصوصی ذیربط با جایگاه و اهمیت حقوق بین‌الملل بشردوستانه، اقدام گردد و همچنین نسبت به تدوین متون درسی و محتوای آموزشی مناسب برنامه ریزی و اقدام شود تا در کنار اجرای دروسی که در این راستا در برنامه تعبیه شده است، به رفع کاستی‌ها و نارسایی‌ها بیانجامد.

۱۴-۱- گام‌های طی شده برای تدوین برنامه

ارسال برنامه از سوی وزارت عتف به دبیرخانه شورای تحول و ارتقای علوم انسانی

ارسال برنامه از سوی دبیرخانه شورا به کارگروه حقوق

بررسی و تصویب طرح توجیهی و کلیات برنامه توسط کارگروه حقوق

ارجاع برنامه از سوی کارگروه حقوق به کمیته تخصصی حقوق بین‌الملل جهت بررسی و اظهار نظر

اعمال نقطه نظرات اصلاحی و تکمیلی اعضای کمیته تخصصی حقوق بین‌الملل و بازگرداندن برنامه به کارگروه حقوق

تصویب نهایی برنامه در کارگروه حقوق و ارسال آن به دبیرخانه شورای تحول

تنظیم برنامه در فرم شماره ۱ توسط معاونت امور کارگروه ها

ارسال برنامه به وزارت علوم تحقیقات و فناوری جهت ابلاغ برای اجرا

فصل دوم

جدول عناوين و مشخصات دروس

۲-۱- جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۱)- جدول کلی واحدهای درسی رشته حقوق بین الملل بشردوستانه مقطع کارشناسی ارشد

جمع واحدهای درسی	نوع واحدهای درسی			طول دوره تحصیلی
	پایان نامه	تخصصی اختیاری	تخصصی اجباری	
۳۲	۴	۱۲	۱۶	۴ نیمسال

نکته: ساعت آموزش برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی ۳۲ ساعت، کارگاهی ۴۸ ساعت و کار آموزشی (کارورزی) ۶۴ ساعت است.

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی اجباری رشته حقوق بین‌الملل بشردوستانه

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد (۱-۳ واحد)	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز	هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی		
۱.	حقوق معاهدات	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۲.	حقوق بین‌الملل توسل به زور	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۳.	حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۴.	حقوق بشردوستانه در اسلام	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۵.	ایران و حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۶.	حمایت کیفری از حقوق بشردوستانه	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۷.	حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه غیر بین‌المللی	۲	☒			۳۲		دارد.	
۸.	روش شناسی پژوهش در حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۱			☒	۱۶	۱۶	ندارد.	
۹.	متون حقوقی به زبان خارجی ۱	۱	☒			۱۶		ندارد.	

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی اختیاری رشته حقوق بین‌الملل بشردوستانه

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد (۱-۳ واحد)	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز	هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی		
۱.	حمایت از غیرنظامیان در مخاصمات مسلحانه	۱	☒			۱۶		ندارد.	
۲.	حمایت از محیط زیست و منابع طبیعی در مخاصمات مسلحانه	۱	☒			۱۶		ندارد.	
۳.	حمایت از آثار و ابنیه تاریخی، فرهنگی و مذهبی در مخاصمات مسلحانه	۱	☒			۱۶		ندارد.	
۴.	سازمان‌های بین‌المللی و حقوق بشردوستانه	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۵.	سازمان‌های غیردولتی و حقوق بشردوستانه	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۶.	ابزارها و روش‌های جنگی در حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۲	☒			۳۲		ندارد.	
۷.	حقوق کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی	۱	☒			۱۶		ندارد.	
۸.	تروریسم و حقوق بشردوستانه	۲	☒			۳۲		دارد.	

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد (۱-۳ واحد)	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز	هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی		
۹.	حقوق بین‌الملل آوارگان و پناهنجویان در مخاصمات مسلحانه	۱	☒			۱۶	ندارد.		
۱۰.	حقوق بشر در مخاصمات مسلحانه	۱	☒			۱۶	ندارد.		
۱۱.	عملیات حفظ صلح و حقوق بشردوستانه	۱	☒			۱۶	ندارد.		
۱۲.	حمایت از بیماران، مجروحان و غرق‌شدگان و نیروهای امدادی در مخاصمات مسلحانه	۱	☒			۱۶	ندارد.		
۱۳.	حمایت از اسیران جنگی و بازداشت‌شدگان در مخاصمات مسلحانه	۱	☒			۱۶	ندارد.		
۱۴.	چالش‌های جاری در حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۱	☒			۱۶	دارد.		
۱۵.	متون فقه بشردوستانه	۱	☒			۱۶	ندارد.		
۱۶.	جنگ سایبری و حقوق بشردوستانه	۱	☒			۱۶	دارد.		
۱۷.	حقوق پس از جنگ	۱	☒			۱۶	دارد.		
۱۸.	آموزش حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۱	☒			۱۶	ندارد.		

هم نیاز	پیش نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد (۱-۳ واحد)	عنوان درس	ردیف
		نظری	عملی	نظری	عملی	نظری - عملی			
	دارد.		۱۶			☒	۱	متون حقوقی به زبان خارجی ۲	۱۹.
	دارد.		۴۸		☒		۱	کارگاه	۲۰.

دانشجویان موظف هستند با هماهنگی گروه آموزشی محل تحصیل خود تعداد ۱۲ واحد از دروس تخصصی اختیاری جدول فوق را بگذرانند.

فصل سوم

سرفصل دروس

عنوان درس به فارسی:		حقوق معاهدات	
عنوان درس به انگلیسی:		The Law of Treaties	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	-		تخصصی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲		اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲		رساله / پایان‌نامه ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت اصول، قواعد و مقررات حاکم بر معاهده و تحلیل و بررسی حقوقی مسائل مربوط به معاهدات بین‌المللی از جمله انعقاد، اجرا و تفسیر، اختتام و سایر موضوعات مرتبط.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف: کلیات

۱. تعریف و طبقه‌بندی معاهدات

۲. تدوین و توسعه حقوق معاهدات

۳. معاهدات از دیدگاه اسلام

ب: فرآیند انعقاد معاهده

۱. اهلیت و صلاحیت انعقاد

۲. مذاکره و نگارش متن و رسمیت یافتن آن

۳. اعلام رضایت به التزام در قبال معاهده

۴. اعلام شرط به معاهده

۵. لازم‌الاجرا شدن معاهده

۶. آئین انعقاد معاهدات در حقوق ایران

ج: اجرا و تفسیر معاهده

۱- اجرای معاهده توسط اعضای معاهده (اجرا در نظام حقوقی بین‌المللی، اجرا در نظام حقوقی داخلی)

۲- آثار معاهده نسبت به دول غیر عضو

۳- اجرای معاهدات متوالی

د: اختتام معاهدات

۱- بطلان معاهده (بطلان نسبی، بطلان مطلق)

۲- فسخ معاهده

۳- تعلیق معاهده (لغو و تعلیق ارادی، لغو و تعلیق غیر ارادی)

ه: جانمایی در معاهدات

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

در درس حقوق معاهدات دو راهبرد می‌تواند برای تدریس و یادگیری موثر باشد: مقایسه مطالب با موازین حقوق قراردادهای داخلی با توجه به قرابت و گرته برداری قواعد و موازین حقوق معاهدات از حقوق قراردادهای؛ تطبیق مطالب با موارد عینی یعنی معاهدات منعقد و نیز شبیه سازی فرآیند انعقاد، تفسیر و اجرا و اختتام معاهدات، مانند تشکیل پنل‌هایی برای تهیه پیش نویس یک معاهده و یا تفسیر موارد اختلافی میان طرف‌های معاهده و مانند آن.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

تجهیزات و امکانات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. هدایت الله فلسفی، حقوق بین‌الملل معاهدات، فرهنگ نشر نو، آخرین ویراست.
۲. محمدرضا ضیایی بیگدلی، حقوق معاهدات بین‌المللی، انتشارات گنج دانش، آخرین چاپ.
۳. رضا موسی زاده، حقوق معاهدات بین‌المللی، نشر میزان، آخرین چاپ.
۴. عباسعلی عمید زنجانی، فقه سیاسی: حقوق معاهدات بین‌المللی و دیپلماسی در اسلام، انتشارات سمت، ۱۳۹۹.
۵. عباسعلی عظیمی شوشتری، حقوق قراردادهای بین‌المللی در اسلام، بوستان کتاب، ۱۳۷۸.
6. -Anthony Aust, *Modern Treaty Law and Practice*, third edition, Cambridge University Press.
7. -James Crawford, *Brownlie's Principles of Public International Law*, 8th edition, Oxford University Press.
8. -Jean Combacau, *Serge Sur, Droit International Public*, 12th edition, L.G.D.L.
9. -Malkom N. Shaw, *International Law*, 7th edition, Cambridge University Press.
10. -Mark E. Villiger, *Commentary on the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties*, Brill, 2009.
11. -Patrick Daillier, Mathias Forteau, Nguyen Quoc Dinh, Alian Pellet, *Droit International Public*, 8th edition, L.G.D.L.

۱۲. -مقالات علمی مرتبط با سرفصل درس منتشرشده در مجلات داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		حقوق بین‌الملل توسل به زور	
عنوان درس به انگلیسی:		International Law of Use of Force	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☒ عملی ☐	
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

- شناخت اصول، قواعد و مقررات بین‌المللی، نهادها، آئین‌ها و رویه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای ناظر بر موضوع توسل به زور

ب) اهداف ویژه:

۱. بررسی مبانی و اصول ناظر بر منع توسل به زور در حقوق بین‌الملل و اسلام
۲. بررسی موارد مشروعیت استفاده از زور از نگاه اسلام و حقوق بین‌الملل

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) کلیات: مفاهیم، مبانی و سیر تحول حقوق بین‌الملل توسل به زور

ب) نظام حقوقی پیش از ۱۹۴۵

ج) نظام حقوقی پس از ۱۹۴۵

۱- اصل منع توسل به زور (مفهوم، مبنا، ماهیت، قلمرو...)

۲- استثنائات اصل منع توسل به زور

۲-۱- توسل به زور در مقام دفاع مشروع (مفهوم، مبنا، شرایط، قلمرو، تحولات...)

۲-۲- دفاع از خود در مقابل بازیگران غیر دولتی

۲-۳- توسل به زور با تجویز شورای امنیت ملل متحد (سیستم امنیت جمعی)

۲-۴- توسل به زور به عنوان مداخله بشردوستانه

۲-۵- توسل به زور در راستای مسئولیت حمایت

د) خلع سلاح و کنترل تسلیحات

ه) توسل به زور در نگاه اسلام

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دو راهبرد می‌تواند برای تدریس و یادگیری موثر باشد: نخست تمرکز بر روی مبانی نظری مربوط به کاربرد زور در روابط بین‌المللی و مطالعه تطبیقی موضوع در مکاتب فکری، فلسفی و مذهبی گوناگون و تبیین نظرگاه اسلام و دیگری بررسی اصول و موازین و نهادهای بین‌المللی و نقد رویه‌ها و عملکردهای این نهادها و دولتها به ویژه قدرتهای بزرگ.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ تا ۴۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۶۰ تا ۸۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهيزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

تجهيزات و ملزومات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. شارل روسو، حقوق جنگ، ترجمه سيد علی هنجني.
  ۲. -محمدرضا ضيایی بيگدلي، حقوق جنگ،
  ۳. حسين نواده توپچي، حقوق جنگ و مخاصمات مسلحانه، انتشارات خرسندي،
  ۴. محمد بن حسن شيباني، سير شيباني، ترجمه، مقدمه و حواشي حسين پيريان
  ۵. عباسعلي عميد زنجاني: فقه سياسي، (جلد سوم، حقوق بين الملل اسلام) مؤسسه انتشارات اميركبير، چاپ دوم، ۱۳۷۳
  ۶. مجيد خدوري، جنگ و صلح در قانون اسلام به ضميمه رسول اکرم در ميدان، ترجمه غلامرضا سعیدی؛ به کوشش و مقدمه هادی خسروشاهی، تهران: اطلاعات، ۱۳۸۸
7. International legal aspects of using force in the fight against global terrorism authorized lectures, Faculty of Law, "Iustinianus Primus"
  8. Skopje. 5. International Court of Justice, Case concerning military and paramilitary activities in and against Nicaragua (Nicaragua vs. United States of America).
  9. S. Murphy, Humanitarian Intervention: The United Nations in an Evolving World Order (1996).
  10. C. Greenwood, "Humanitarian Intervention: The Case of Kosovo", Finnish Y.B.I.L., vol. 10 (1999).
  11. S. Chesterman, Just War or Just Peace: Humanitarian Intervention and International Law (2001).
  12. L. van den Herik, and N. Schrijver, Counter-Terrorism Strategies in a Fragmented International Legal Order: Meeting the Challenges (2013)
  13. Ian Brownlie, The Use of Force by States in International Law (1963).
  14. C. Gray, International Law and the Use of Force (3rd ed., 2008).
  15. T. Ruys, 'Armed Attack' and Article 51 of the UN Charter: Evolutions in Customary Law and Practice (2013).
  16. O. Corten, Le droit contre la guerre (2nd ed., 2014) - for an earlier edition in English, see O. Corten, The Law Against War. The Prohibition on the Use of Force in Contemporary International Law (2010)
  17. Y. Dinstein, War, Aggression and Self-Defence (5th ed., 2011).
  18. R. Wolfrum, V. Röben (eds.), Legitimacy in International Law (Springer, Berlin, 2008)
  19. -P. Alston, E. MacDonald (eds.) Human Rights, Intervention, and the Use of Force (2008).
  20. -M. Weller (ed.) Oxford Handbook on the Use of Force (forthcoming 2014).
  21. -C. Ku and H. K. Jacobson (eds.), Democratic Accountability and the Use of Force in International Law (2003).
  22. -N. Blokker, N. Schrijver (eds.), The Security Council and the Use of Force: Theory and Reality A Need for Change? (2005)
  23. -B. Saul (ed.), Research Handbook on International Law and Terrorism (2014).
  24. -R. Zacklin, The United Nations Secretariat and the Use of Force in a Unipolar World: Power v. Principle (2010).
  25. -Gina Heathcote, The Law on the Use of Force, Routledge Research in International Law, 2012.
- مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشر شده در مجلات داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی	
عنوان درس به انگلیسی:		Humanitarian Law in International Armed Conflicts	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

- شناخت اصول، قواعد و مقررات انسانی حاکم بر راهبری و هدایت درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی و نظریات و رویه‌های بین‌المللی مربوط به کنترل مخاصمه و کاهش آلام ناشی از آن.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف- کلیات

- ۱- مفاهیم، مبانی، جایگاه و سیر تحول حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی
- ۲- ضرورت و ویژگی‌ها حقوق بین‌الملل بشردوستانه
- ۳- منابع حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی
- ۴- معیارهای تمایز مخاصمات مسلحانه بین‌المللی از غیربین‌المللی
- ۵- وجوه افتراق و اشتراک حقوق بین‌الملل بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیر بین‌المللی
- ب- اصول، قواعد و مقررات حاکم بر مخاصمات مسلحانه بین‌المللی
  - ۱- اصول حقوق بشردوستانه
  - ۲- قواعد و مقررات جنگی دریایی
  - ۳- قواعد و مقررات جنگ زمینی
  - ۴- قواعد و مقررات جنگ هوایی
  - ۵- قواعد و مقررات بی‌طرفی در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی
  - ۶- حقوق بشردوستانه در سرزمین‌های اشغالی
- ج- ضمانت اجرای حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی
  - ۱- تعهد به رعایت و تضمین رعایت حقوق بشردوستانه
  - ۲- عوامل و نهادهای موثر در اجرای حقوق بشردوستانه
  - ۳- ضمانت اجرای کیفری
  - ۴- ضمانت اجرای غیرکیفری

۱.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دو راهبرد می‌تواند برای تدریس و یادگیری موثر باشد: نخست تمرکز بر روی مبانی نظری مربوط به اصول حاکم بر مخاصمات مسلحانه و مطالعه تطبیقی موضوع در مکاتب فکری، فلسفی و مذهبی گوناگون و تبیین نظرگاه اسلام و دیگری بررسی و نقد رویه‌ها و عملکردهای نهادهای

بین‌المللی و دولتها به ویژه قدرتهای بزرگ درگیر در مخاصمات مسلحانه به ویژه از اوایل قرن بیستم به بعد و خصوصا در مخاصمات مسلحانه واقع شده پس از پایان جنگ سرد.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. محمد رضا ضیایی بیگدلی، حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تهران، گنج دانش با همکاری کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، ۱۳۹۲، چاپ دوم.
۲. محمدرضا ضیایی بیگدلی، حقوق جنگ: حقوق بین‌الملل مخاصمات مسلحانه، تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
۳. جمشید ممتاز و امیرحسین رنجبریان، حقوق بین‌الملل بشردوستانه مخاصمات مسلحانه داخلی، نشر میزان، تهران.
۴. کمیته ملی حقوق بشردوستانه جمهوری اسلامی ایران، حقوق بین‌الملل بشردوستانه ناظر بر حمایت از افراد در درگیری‌های مسلحانه (مجموعه اسناد ژنو).
۵. اسلام و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، مجموعه مقالات، مرکز مطالعات تطبیقی اسلام و حقوق بشردوستانه بین‌المللی، با همکاری نشر میزان، ۱۳۹۲.
۶. سیدفضل‌الله موسوی، سیدحسین موسوی فر و سروش سیدیان‌هاشمی (تالیف و ترجمه)، حقوق بشردوستانه در اسلام و حقوق بین‌الملل، نشر دادگستر، ۱۳۹۴.
۷. شارل روسو، حقوق مخاصمات مسلحانه، ترجمه سید علی هنجی، تهران، دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران.
۸. دیتر فلک، حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه، گروه مترجمان، با اهتمام و ویرایش سیدقاسم زمانی و نادر ساعد، موسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهردانش، آخرین چاپ.
۹. محمدبن الحسن الحر العاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۱، کتابُ الجِهَادِ، أَبْوَابُ جِهَادِ الْعَدُوِّ وَ مَا يُنَاسِبُهُ، دار احیاء التراث العربی، ۱۳۸۲ق.
۱۰. ژان ماری هنکرتز، لوئیس دوسوالدبک، حقوق بین‌المللی بشردوستانه عرفی، ترجمه دفتر امور بین‌الملل قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، انتشارات مجد.
۱۱. مصطفی فضائی، دادرسی عادلانه، محاکمات کیفری بین‌المللی، انتشارات موسسه مطالعات و پژوهش‌های شهردانش، آخرین چاپ.
۱۲. مجموعه مقالات همایش بین‌المللی حقوق بین‌الملل و مخاصمات مسلحانه در منطقه غرب آسیا، دانشگاه قم ۱۴۰۱.
13. Fleck Dieter (ed. By), The Handbook of Humanitarian Law in Armed Conflicts, United Kindom, Oxford University Press, third edition, 2013
14. G. Willemin, R. Heacock and J. Freymend, The International Committee of the Red Cross (Nijhoff, 1984).
15. P. Boissier, From Solferino to Tsushima (Henry Dunant Institute, 1985).
16. Frits Kalshoven and Lisbeth Zegveld, Constraints on The Waging of War: An Introduction to International Humanitarian Law, 4th edn. (ICRC, 2011).

17. Eyal Benvenisiti, The International Law of Occupation, 2nd edn (OUP, 2011).
18. Tristan Ferraro(ed.), Occupation and Other Forms of Administration of Foreign Territory (ICRC, 2012).
19. Jean-Marie Henckaerts and Louise Doswald-Beck, with contributions by Carolin Alvermann, Knut Dormann and Baptiste Rolle, Customary International Humanitarian Law, Volume I, Rules, international committee of the red cross, cambridge university press, Reprinted with corrections 2009.
20. Antoine Bouvier, Legal Adviser, ICRC Geneva, Introduction to International Humanitarian Law(IHL), available at: Law.scu.edu/wp_content/uploads/SANTACLARA 2015 PARTI.
21. ICRC, Basic Rules of The Geneva Conventions and The Additional Protocols, ICRC Publications, 1988, ref. 0365, Available at: icrc.org/eng/assets/files/other/icrc_006_0365.pdf, read on 2016.
22. International Legal Protection of Human Rights In Armed Conflict, United Nations Human Rights Office of The High Commissioner, New York and Geneva, 2011.
23. Ian Brownlie, Principles of Public International law, Fourth Edition, Clarendon Press, Oxford 1990.
24. Kunt Dormann, Liesbeth Lijnzaad, Marco Sassoli and Philip Spoerri (Editorial Committee), Commentary on The 1949 Geneva Conventions, (The First Geneva Convention, 2016), ICRC, CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS.

-مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشر شده در مجلات داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		حقوق بشردوستانه در اسلام	
عنوان درس به انگلیسی:		Humanitarian Law in Islam	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:			تخصصی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲		اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲		رساله / پایان‌نامه ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

- شناخت مبانی، اصول، قواعد و مقررات اسلام درباره ابعاد مختلف و مسائل گوناگون حقوق بشردوستانه

ب) اهداف ویژه:

۱. تبیین مزیت‌های نسبی آموزه‌ها و تعالیم و قواعد و مقررات شریعت اسلامی به ویژه در مکتب فقهی امامیه در حوزه مسائل مربوط به مخاصمات مسلحانه.
۲. بازخوانی سیره عملی پیامبر معظم اسلام و اهل بیت مکریشان در جنگ‌های صدر اسلام و نیز رویه و عملکرد مسلمانان و نقش آنان در توسعه و تحول حقوق بشردوستانه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- الف- مفاهیم، مبانی و تاریخچه حقوق بشردوستانه در اسلام.
- ب- اصول اساسی حقوق بشردوستانه اسلامی.
- ج- اسلام و جنگ عادلانه و مشروع.
- د- اسلام و حمایت از اسیران و مجروحان در مخاصمات مسلحانه.
- ه- اسلام و حمایت از غیر نظامیان در مخاصمات مسلحانه.
- و- اسلام و حمایت از محیط زیست و آثار فرهنگی، تاریخی و مذهبی در مخاصمات مسلحانه.
- ز- اسلام و ابزارها و روش‌های جنگی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دو راهبرد عمده را می‌توان در تدریس این درس مورد توجه قرارداد: نخست راهبرد تبیین و تحلیل مبانی، اصول و قواعد کلی اسلام در باره حقوق بشردوستانه در مقایسه با سایر مکاتب حقوقی و دیگری بررسی سیره عملی پیشوایان اسلام و امت اسلامی در کاربردهای ارزش‌ها و هنجارهای انسان دوستانه اسلام در مبارزات و نبردهای میان مسلمانان و غیرمسلمانان.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
- ۲۰ تا ۴۰ درصد
- آزمون پایان نیم‌سال
- ۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. قرآن کریم.
  ۲. نهج البلاغه.
  ۳. علی اصغر مروارید، سلسله‌الینابیع الفقهیه، مرکز بحوث الحج و العمرة، تهران، مطبعه حکمت، ۱۴۰۶ ه.ق.
  ۴. محمد بن عمر واقدی، مغازی الرسول (تاریخ جنگ‌های پیامبر ص)، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، مرکز نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۶۹.
  ۵. محمد کریم اشراق، تاریخ و مقررات جنگ در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۶۰.
  ۶. محمد محمدی ری شهری، میزان الحکمة، انتشارات دار الحدیث، قم، ۱۳۸۵.
  ۷. علی احمدی میانجی، الأسیر فی الإسلام، مؤسسه النشر الإسلامی، قم، ۱۴۱۱ ه.ق.
  ۸. وهبه الزحیلی، آثار الحرب فی الفقه الإسلامی، دار الفکر، بیروت، ۱۴۱۹ ه.ق.
  ۹. محمد مهدی آصفی، الجهاد، دفتر تبلیغات اسلامی، قم، ۱۳۷۹.
  ۱۰. الشیخ زین الدین العاملی (الشهید الثانی)، الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، مجمع الفکر الإسلامی، المطبعة: شریعت-قم، ۱۴۳۴ ه.ق.
- 2- International committee of The Red Cross, Islamic Law and International Humanitarian Law, Bosnia and Herzegovina, 2020.
  - 3- Corri Zoli, Islam and International Humanitarian Law, Syracuse University, 2013.

عنوان درس به فارسی:		ایران و حقوق بین‌الملل بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Iran and International Humanitarian Law	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

بررسی قلمروی حقوق و تعهدات بشردوستانه جمهوری اسلامی ایران و نقش ایران در احترام و تضمین حقوق بشردوستانه بین‌المللی و شناخت ظرفیت‌های ایران در توسعه حقوق بشردوستانه بین‌المللی.

ب) اهداف ویژه:

۱. تبیین میزان پای بندی ایران به ویژه در دوران جمهوری اسلامی به موازین بین‌المللی حقوق بشردوستانه، و بلکه رعایت ارزش‌های اخلاقی متعالی‌تر برگرفته از آموزه‌های ناب اسلامی.
۲. بازنمایاندن مظلومیت ملت ایران در تحمل نقض‌های شدید هنجارهای حقوقی و اخلاقی از سوی طرفهای مقابل در محاصماتی که به نوعی ایران درگیر بوده است و نوعاً بر مردم ایران تحمیل شده است.

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- الف) حقوق و تعهدات بشردوستانه بین‌المللی ایران
- حقوق و تعهدات معاهداتی
  - حقوق و تعهدات ناشی از سایر منابع
  - قطعنامه‌های بین‌المللی
- ب) نهادهای بشردوستانه در ایران
- کمیته ملی حقوق بشر دوستانه
  - نهادهای بین‌المللی بشردوستانه
- ج) آموزش حقوق بشردوستانه در ایران
- د) جایگاه حقوق بشردوستانه در نظام حقوقی ایران
- ه) بررسی موردی
- جنگ عراق علیه ایران
  - حملات سایبری علیه ایران
  - مبارزه ایران علیه تروریسم
  - تحریم ایران

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبردهای مناسب تدریس این درس می‌تواند شامل دو راهبرد تبیین نقش ایران در طول تاریخ به ویژه در دوران جمهوری اسلامی در تقویت هنجارهای بین‌المللی حقوق بشردوستانه و شکل‌گیری برخی اسناد و نهادهای بین‌المللی ذیربط و دیگری بازخوانی واقعیات میدانی مربوط به مخاصمات مسلحانه‌ای که ایران به نوعی با آن مرتبط و یا درگیر آن بوده است و تبیین ابعاد مختلف حقوقی آن.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- سید قاسم زمانی، حقوق بین‌الملل و کاربرد سلاحهای شیمیایی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، ۱۳۷۶
- ۲- نظام امنیت جمعی سازمان ملل متحد و تجاوز رژیم عراق به جمهوری اسلامی ایران، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۳۷۸
- ۳- تأملی بر رعایت حقوق بی‌طرفی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش، ۱۳۸۰
- ۴- حقوق بشردوستانه بین‌المللی: اشغال سرزمینهای ایران در جنگ تحمیلی، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش، ۱۳۸۱
- ۵- مهدی ذاکریان، راهکارهای گسترش و آموزش حقوق بشردوستانه در ایران، دانشنامه حقوق و سیاست، ۱۳۸۳
- ۶- بهزاد سیفی، حسین شریفی طرازکوهی، ضرورت آموزش حقوق مخاصمات مسلحانه (دریایی) در نیروی‌های مسلح با تأکیدی بر کارکنان نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علمی آموزش علوم دریایی، شماره ۱۹، ۱۳۹۸.
- ۷- نگار کوهی حبیبی دهکردی، الگوی ارزیابی رعایت حقوق بشردوستانه بین‌المللی در جنگ ایران و عراق با استفاده از نظام استنتاج فازی (FIS)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی، ۱۳۹۳
- ۸- عباس صحرائی اردکانی، بررسی نقش جمعیت هلال احمر ایران در ترویج حقوق بشردوستانه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۸۱
- ۹- احمد حاتمیان، ضرورت اشاعه اصول حقوق بشردوستانه به ویژه در نیروی نظامی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه مازندران، ۱۳۹۵
- ۱۰- ایمان ژیان‌پور، حمایت بشردوستانه از زنان در مخاصمات مسلحانه با رویکردی به جنگ عراق علیه ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی، ۱۳۹۳
- ۱۱- علی موسوی، حقوق بین‌الملل بشردوستانه و نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران، مجله رویدادها و تحلیل‌ها، شماره ۲۰۹، ۱۳۸۶.
- ۱۲- جبار اصلانی، حملات سایبری از منظر حقوق بین‌الملل بشردوستانه با نگاهی به قضیه استاکس‌نت و ایران، مجله مطالعات بین‌المللی، شماره ۴۰، بهار ۱۳۹۳

- ۱۳- سعید حکیم‌ها و سید یاسر ضیایی، صلاحیت جهانی در رسیدگی به جرایم جنگی از منظر حقوق بین‌الملل با نگرشی بر حقوق ایران، انتشارات دانشگاه امام حسین علیه السلام، ۱۳۹۵
- ۱۴- آیین نامه کمیته ملی حقوق بشر دوستانه جمهوری اسلامی ایران
- ۱۵- مجموعه مقالات همایش ملی حقوق بین‌الملل و صلح و امنیت منطقه‌ای، دانشگاه قم، ۱۳۹۶.
- ۱۶- مجموعه مقالات همایش بین‌المللی حقوق بین‌الملل و مخاصمات مسلحانه در منطقه غرب آسیا، دانشگاه قم، ۱۴۰۱.

عنوان درس به فارسی:		حمایت کیفری از حقوق بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Criminal Protection of Humanitarian Law	
دروس پیش نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

- شناخت اصول و قواعد ناظر بر حمایت کیفری ملی و بین المللی از حقوق بشردوستانه، جرم انگاری ملی و بین المللی نقض حقوق بشردوستانه، انواع جنایات بین المللی، مسئولیت کیفری بین المللی فردی، مقابله با بی کیفرمانی و آشنایی با قوانین و رویه های دادگاه های کیفری بین المللی

ب) مباحث یا سرفصل ها:

- الف- مفاهیم، مبانی، جایگاه و سیر تحول حمایت کیفری از حقوق بشردوستانه
- ب- منابع حقوقی حمایت کیفری از حقوق بشردوستانه
- ج- انواع جنایات بین المللی و عناصر تشکیل دهنده آنها
- د- اصول عمومی حقوق بین الملل کیفری
- ه- پی گرد قضایی و محاکمه جنایات بین المللی
- ۱- دادگاه های نظامی بین المللی (نورمبرگ و توکیو)
- ۲- دادگاه های بین المللی کیفری ویژه (یوگسلاوی سابق و رواندا)
- ۳- دادگاه های مختلط (ملی-بین المللی)
- ۴- دیوان بین المللی کیفری
- ۵- دادگاه های ملی
- و- آئین دادرسی و ادله اثبات در محاکم بین المللی کیفری
- ز- مجازات ها در حقوق بین الملل کیفری
- ح- تعامل نظام های کیفری ملی و بین المللی (همکاری بین المللی و معاضدت قضایی)
- ط- ایران و حمایت کیفری از حقوق بشردوستانه
۱. رویه تقنینی و قضایی ایران در زمینه حقوق بشردوستانه
۲. ایران و دیوان بین المللی کیفری

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد تدریس این درس به شیوه بررسی ساز کارهای قضایی ملی و بین المللی متناسب برای مواجهه با موارد شدید نقض هنجارهای حقوق بشردوستانه خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- شریعت باقری، محمدجواد، اسناد دیوان کیفری بین‌المللی، انتشارات جنگل، چاپ دوم، ۱۳۹۰
- ۲- کریانگ ساک کیتی شیایزری، حقوق بین‌المللی کیفری، تهران، ترجمه بهنام یوسفیان و محمد اسماعیلی، انتشارات سمت، ۱۳۸۳.
- ۳- آنتونیو کسسه، حقوق کیفری بین‌المللی، ترجمه: اردشیر امیر ارجمند، جنگل، آخرین چاپ.
- ۴- محمدعلی اردبیلی، حقوق بین‌الملل کیفری، میزان، آخرین چاپ.
- ۵- بهزاد رضوی فرد، حقوق بین‌المللی کیفری، نشر میزان، آخرین چاپ.
- ۶- محمدجواد شریعت باقری، حقوق کیفری بین‌المللی، جنگل، آخرین چاپ.
- ۷- حسین میرمحمدصادقی، حقوق جزای بین‌الملل، مجموعه مقالات، میزان، ۱۳۸۶.
- ۸- عبدالرسول عظیمی، محاکمه نورنبرگ، کیهان، آخرین چاپ.
- ۹- رضا فیوضی، حقوق بین‌الملل کیفری، به کوشش زهرا فیوضی، دانشگاه تهران، آخرین چاپ.
- ۱۰- پیمان نمایان، حقوق بین‌الملل کیفری، چالش‌ها، هنجارها و راهبردهای مبارزه با تروریسم، انتشارات مجد، ۱۳۹۰.
- ۱۱- اسحاق آل حبیب (به کوشش)، دیوان کیفری بین‌المللی و جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی بین‌المللی وزارت امور خارجه (۱۳۷۸).
- ۱۲- مصطفی فضائلی، دادرسی عادلانه در محاکمات کیفری بین‌المللی، انتشارات شهر دانش، چاپ سوم ۱۳۹۳.
- ۱۳- علیرضا دیهیم، درآمدی بر حقوق کیفری بین‌المللی، (در پرتو اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی) (تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۸۰).
- ۱۴- حسن پورباقرانی، حقوق جزای بین‌الملل، انتشارات جنگل، چاپ دهم، ۱۳۹۶.
- 15- Antonio Cassese, International Criminal Law, second edition, 2008, Qxford University Press.
- 16- Steven David Brown, Combating International Crime, 2008, Routledge Cavendish, London & New York.
- 17- Dormann, Elements of War Crimes Under the Rome Statute of the International Criminal Court, 2006, fourth published, ICRC.
- 18- Lee, Roy S., The International Criminal Court, Elements of Crimes and Rules of Procedure and Evidence, Transnational Publishers, Inc, 2001.
- 19- Mc Goldrik, Dominic, Rowe, Peter and Donnelly, Eric, The Permanent International Criminal Court, Legal and Policy Issues, Hart publishing, Oxford & Portland Oregon, 2004.
- 20- Schabas, William A., An Introduction to the International Criminal Court, third edition, Cambridge University Press, first published 2007
- 21- Schabas, William A., The International Criminal Court, A Commentary on the Rome Statute, Oxford Commentaries on International Law, Oxford University Press, UK, first published 2010.

- 22- Zappala, Salvatore, Human Rights in International Criminal Proceedings, Oxford Monographs in International Law, Oxford University Press, 2003.
- 23- Andres Zimmermann, [ED], The Statute of the International Court of Justice, Oxford University Press, 2006
- 24- M. Cherif Bassiouni, International Criminal Law, vol. 1, 3 rd Edition, Martirus Nijhoff Publishers, 2008.
- 25- M. Cherif Bassiouni, Crimes against Humanity in International Criminal Law, Second Edition, Kluwer Law International, 1999.
- 26- Christine Vanden Wyngaert, International Criminal Law, Kluwer Law International, Hague, 2001.
- 27- Ilias Bantekas and Susan Nash, International Criminal Law, Routledge. Cavendish, London, 2007.
- 28- Gail Partin, International Criminal Law, 2015, American Society of International Law.
- 29- ERIC DAVID, International Criminal Law and Procedure Rome Statute of the International Criminal Court, 2013.
- 30- Miša Zgonec-Rožej, Consultant: John RWD Jones QC, International Criminal Law, A Facilitator's Guide on International Criminal Law for Judges, Prosecutors and Lawyers, International Bar Association 2013.
- 31- Obi N. I. Ebbe,(ed.), Comparative and International Criminal Justice Systems: Policing, Judiciary, and Corrections, Third Edition, CRC, 2013.

-مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشرشده در مجلات داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه غیر بین المللی	
عنوان درس به انگلیسی:		Humanitarian Law in Non International Armed Conflicts	
دروس پیش نیاز:	حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین المللی	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت نظام بین المللی حقوق بشردوستانه حاکم در مخاصمات مسلحانه غیر بین المللی (داخلی)

ب) مباحث یا سرفصل ها:

الف) کلیات

۱. مفاهیم
۲. پیشینه
۳. منابع

ب) گروه های مسلحانه شورشی

۱. شناسایی شورش
۲. شناسایی مخاصمه مسلحانه غیر بین المللی
  - ۱-۲. شناسایی تخاصم توسط حکومت مستقر
  - ۲-۲. شناسایی تخاصم توسط کشورهای خارجی
  - ۳-۲. شناسایی ضمنی تخاصم

ج) مداخله خارجی در مخاصمات مسلحانه غیر بین المللی

۱. اصل منع مداخله
  - ۱-۱. اصل و رویه
  - ۲-۱. مسئولیت حمایت
۲. مداخله نظامی دولت خارجی در حمایت از حکومت مستقر
  - ۱-۲. شرایط رضایت
  - ۲-۲. دول ناتوان
۳. مداخله نظامی دولت خارجی علیه حکومت مستقر
  - ۱-۳. استفاده از ارگان های غیر رسمی
  - ۲-۳. کمک نظامی به شورشیان
۴. نقش شورای امنیت در مخاصمات مسلحانه غیر بین المللی

۴-۱. دامنه مداخله شورای امنیت

۴-۲. نیروهای حافظ صلح

(د) حقوق معاهداتی در مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی

۱. ماده ۳ مشترک کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ چهارگانه ژنو

۲. ماده ۱۹ کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه برای حمایت از اموال فرهنگی

۲. پروتکل دوم ۱۹۷۷ الحاقی به کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو

۳. ماده ۲ اساسنامه ۱۹۹۸ رم

۴. ماده ۲۲ پروتکل ۱۹۹۹ لاهه

۵. کنوانسیون ۱۹۸۰ سازمان ملل در مورد ممنوعیت یا محدودیت استفاده از برخی تسلیحات معاهداتی و اصلاحیه ۲۰۰۱ آن

۶. پروتکل منع یا تحدید استفاده از مین

۷. کنوانسیون ۱۹۹۷ آتاوا

۸. پروتکل اختیاری ۲۰۰۰ پیرامون کنوانسیون حقوق کودک راجع به شرکت کودکان در جنگ

۹. مقررات سایر معاهداتی که به گونه‌ای ضمنی راجع به مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی قابل اعمال هستند

(ه) قواعد حقوق بین‌الملل عرفی در مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی

۱. تحول حقوق بین‌الملل عرفی در زمینه مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی

۲. جایگاه عرفی مقررات معاهداتی راجع به مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی

(و) مسئولیت بین‌المللی

۱. مسئولیت حقوقی بین‌المللی

۱-۱. دولت مستقر

۱-۲. گروه شورشی پیروز

۱-۳. سازمان‌های بین‌المللی و دولت‌های ثالث

۲. مسئولیت کیفری بین‌المللی

۲-۱. افراد و گروه شورشی

۲-۲. مداخله‌کننده غیردولتی خارجی

۲-۳. عوامل دولت و حکومت مستقر

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب تدریس این درس مبتنی بر توصیف و تحلیل اصول و هنجارهای قابل تطبیق بر مخاصمات مسلحانه داخلی و تبیین کاستی‌ها و

راهکارهای ترمیم و تکمیل نظام حقوقی ناظر بر آن خواهد بود.

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ تا ۴۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی لازم ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- ممتاز، جمشید و امیرحسین رنجبریان (۱۳۹۹)، حقوق بین‌الملل بشردوستانه؛ مخاصمات مسلحانه داخلی، چاپ پنجم، نشر میزان.
  - ۲- هنجنی، سید علی و نگین شفیعی بافتی (۱۳۹۲)، ابعاد حقوقی بین‌المللی مخاصمه مسلحانه غیربین‌المللی، نشر میزان.
  - 3- Dinstein, Yoram (2021). *Non-International Armed Conflicts in International Law*, Cambridge University Press.
  - 4- Sivakumaran, Sandesh (2012). *The Law of Non-International Armed Conflict*, Oxford University Press.
  - 5- Cullen, anthony (2010). *The Concept of Non-International Armed Conflict in International Humanitarian Law*, Cambridge University Press.
  - 6- Moir, Lindsay (2002). *The Law of Internal Armed Conflict*, Cambridge University Press.
- مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشر شده در مجلات معتبر داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		روش شناسی پژوهش در حقوق بین‌الملل بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Methodology of Research in International Humanitarian Law	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☐
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☒	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☐	نظری-عملی ☒
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

- شناخت ماهیت، مولفه‌ها و فرآیند پژوهش، روش استدلال و سبک اندیشه ورزی در حقوق بین‌الملل بشردوستانه، و آشنایی با شیوه‌های داده‌یابی، مستندسازی و گزارش دهی، به منظور توانمند ساختن دانشجویان در انجام مطالعات و پژوهش‌های علمی روشمند در باره مسائل حقوق بین‌الملل بشردوستانه.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف- مفاهیم و پیشینه

۱- پژوهش، روش شناسی، روش شناسی پژوهش

۲- انواع پژوهش (از حیث هدف: بنیادی، کاربردی، توسعه‌ای؛ از حیث شیوه: توصیفی، همبستگی و...)

۳- مقایسه روش پژوهش در حقوق بین‌الملل و روابط بین‌الملل

ب- مولفه‌ها و فرآیند پژوهش در حقوق بین‌الملل بشردوستانه

ج- روش‌های استدلال

۱- روش استنتاجی Deductive

۲- روش استقرایی Inductive

۳- روش استدلال تمثیلی (قیاس)

۴- هم‌کنش میان روش‌های استدلال

د- شیوه‌های داده‌یابی، سبک اندیشه ورزی و تحلیل داده‌ها و آشنایی با نرم‌افزارهای مرتبط

ه- روش گزارش دهی پژوهش

و- تمرین روش شناسی پژوهش

۱- معرفی و نقد پژوهش‌های نمونه

۲- انجام عملیات پژوهش توسط دانشجویان و نقد و ارزیابی آن

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب این تدریس عبارت است از توجه به دو بعد نظری و مهارتی روش شناسی پژوهش. ضمن شناخت و تبیین اصول روش شناسانه تحقیق، مهارت‌های لازم به شیوه عملی و کاربردی و کارگاهی به دانشجو انتقال داده و تقویت می‌شود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

امکانات و تجهیزات لازم برای برگزاری کارگاه‌های مهارتی متناسب با اهداف آموزشی این درس

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- هدایت الله فلسفی، سیر عقل در منظومه حقوق بین‌الملل، نشر نو
- ۲- علیرضا ابراهیم گل، نیم‌نگاهی به روش‌شناسی حقوق بین‌الملل، انتشارات خرسندی
- ۳- سیاوش خلیلی شُورینی، روش‌های تحقیق در علوم انسانی، انتشارات یادواره کتاب، ۱۳۹۳.
- ۴- احمد محمدپور، روش تحقیق معاصر در علوم انسانی، انتشارات آگاه، چاپ اول، ۱۳۹۶.
- ۵- بیژن عباسی، روش تحقیق در دانش حقوق، ۱۳۹۵
- ۶- نور محمد صبری، درآمدی بر روش تحقیق در حقوق، میزان، آخرین چاپ
- ۷- محمد رضا حافظ‌نیا، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، انتشارات سمت، ۱۳۹۵.
- 8- A Methodology of International Law. By Maarten Bos. North Holland, The Netherlands: Elsevier Science Publishers B.V., 1984.
- 9- William Thomas Worster, The Inductive and Deductive Methods in Customary International Law Analysis: Traditional and Modern Approaches Georgetown Journal of International Law, Vol.45, 2014, Pp.445-521.
- 10- Encyclopedia of Public International Law, Methodology of International Law, North Holanda Publishing Company.
- 11- Martti Koskeniemi, Methodology of International Law, Maxplank Encyclopedia of Public International Law, Article Last Updated November 2007
- 12- Adam CHILTON & DUSTIN TINGLEY, Why The Study of International Law Needs Experiment 13. Chilton Tingley – Paginated, 11/20/2013 6:04 Pms,
- 13- Tamara Hervey, Rob Cryer & Bal Sokhi-Bulley, Legal Research Methodologies in European Union & International Law: Research Notes (Part 1), 2007, Available at: http://www.sheffield.ac.uk/law/research/clic/research/projects/res_methodology,
- 14- F. Castberg, "La Méthodologie Du Droit International Public", RCADI, Vol. 43, 1933-I, Pp. 313-383.
- 15- G. Schwarzenberger, The Inductive Approach to International Law, 1965.-
- 16- J. Salmon, "Quelques Observations Sur Les Lacunes Du Droit International Public", Revue Belge De Droit International, Vol. 3, 1967, Pp. 440-458.
- 17- R. Yakemtchouc, "L'approche Sociologique Du Droit International", RGDIP, Vol. 78, 1974, Pp. 5-39.-
- 18- A. Ble52M. Bogdan, "General Principles of Law and the Problem of Lacunae in the Law of Nations", NordTIR, vol. 46, 1977, pp. 37-53.

- مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشر شده در مجلات حقوقی داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		متون حقوقی به زبان خارجی ۱ ^۳	
عنوان درس به انگلیسی:		Law Texts in Foreign Language 1	
دروس پیش‌نیاز:	نوع درس و واحد		
دروس هم‌نیاز:	پایه ☐ نظری ☒		
تعداد واحد:	تخصصی ☒ عملی ☐		
تعداد ساعت:	اختیاری ☐ نظری-عملی ☐		
	رساله / پایان‌نامه ☐		
	۱		
	۱۶		

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

توانمند سازی دانشجویان در بهره‌گیری از منابع، متون و اسناد حقوق بین‌الملل بشردوستانه به زبان خارجی

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

استاد از میان متون معتبر مربوط به حقوق بین‌الملل بشردوستانه (شامل متن اسناد، آرای قضایی و کتب تالیفی به زبان خارجی) بخش‌هایی را انتخاب کرده و به شیوه فنی و تخصصی به نحوی با دانشجویان کار می‌کند که توانایی و مهارت آنان در استفاده مستقیم از اسناد، متون و منابع حقوق بین‌الملل بشردوستانه به زبان خارجی تقویت گردد.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب این درس شامل تقویت انگیزه و فعال سازی دانشجو در راستای تلاش فزاینده در راستای تسلط یابی کامل بر زبان خارجی تخصصی رشته در سطحی که علاوه بر توان بهره‌برداری از منابع خارجی توان انتقال مطالب به زبان خارجی را نیز بدست آورند.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
 ۴۰ تا ۵۰ درصد
 آزمون پایان نیم‌سال
 ۵۰ تا ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

در صورت امکان تجهیزات لابراتوار زبان خارجی، فراهم سازی امکان استماع از جلسات استماع مراجع قضایی بین‌المللی، مباحثات کنفرانس‌های بین‌المللی ذریبط، برگزاری نشست‌ها و کارگاه‌های آموزشی به زبان خارجی و مانند آن.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- متن اسناد حقوقی بین‌المللی به زبان خارجی
- ۲- متن معاهدات و پیمانهای بین‌المللی به زبان خارجی
- ۳- متن گزارش‌های نهادهای بین‌المللی و متن آرای محاکم قضایی بین‌المللی
- ۴- متون کتب و مقالات تخصصی به زبان خارجی

۱۱. این درس به تشخیص گروه آموزشی مربوط و به منظور دست‌یابی هرچه بهتر به هدف درس، می‌تواند در بیش از ۱۶ ساعت و بیش از یک نیمسال ارائه شود.

عنوان درس به فارسی:		پایان نامه ^۴	
عنوان درس به انگلیسی:		Dissertation	
دروس پیش نیاز:		دارد. (همه واحدهای آموزشی)	
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۴	
تعداد ساعت:			
نوع درس و واحد			
☐ نظری	☐ پایه		
☒ عملی	☐ تخصصی		
☐ نظری-عملی	☐ اختیاری		
		☒ رساله / پایان نامه	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

: فراهم کردن فرصت کسب تجربه عملی در بهره گیری از اندوخته های دانشی و فنون و مهارت های مطالعاتی و پژوهشی دانشجویان در کنار گذراندن دوره آموزشی، در قالب انجام یک پروژه تحقیقاتی زیر نظر اساتید راهنما و مشاور (عندالافتضا).

ب) مباحث یا سرفصل ها:

هر دانشجوی کارشناسی ارشد که به شیوه آموزشی پژوهشی تحصیل می کند، حداکثر از پایان نیمسال دوم تحصیلی خود با راهنمایی و مشورت اساتید و گروه آموزشی مربوط، نسبت به انتخاب موضوعی مرتبط با رشته تحصیلی و تنظیم طرح پژوهشی در باره آن اقدام کرده و پس از تصویب در گروه آموزشی نسبت به انجام پژوهش در قالب پایان نامه زیر نظر استاد راهنمای تعیین شده می پردازد و در فرصت قانونی در جلسه ای با حضور هیات داوران از آن دفاع خواهد کرد.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب این درس عبارت است از هدایت و راهنمایی مستمر دانشجو در جهت انتخاب عنوان مناسب پژوهش، تنظیم طرح تحقیق استاندارد و انجام تحقیق روشمند و برخوردار از شاخص های علمی لازم و آماده سازی او برای دفاع از پژوهش انجام شده و ارائه دستاوردهای آن.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال
۲۰ درصد

موفقیت در دفاع از پایان نامه
۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

اصولاً نیاز به تجهیزات و امکانات خاصی غیر از دسترسی به منابع و مآخذ ندارد، مگر در موارد خاص بر حسب موضوع تحقیق و یا برخی تجهیزات لازم برای ارائه در سمینارهای مقتضی و یا در جلسه دفاع مانند ویدئو پروژکتور و غیر آن.

12. دانشجویانی که به شیوه آموزش محور تحصیل می کنند، به جای پایان نامه، درسی را تحت عنوان سمینار پژوهشی به ارزش ۴ واحد و یا ۴ واحد از دروس اختیاری (علاوه بر ۱۲ واحد اختیاری مقرر)، وفق مقررات و به تشخیص گروه آموزشی اخذ کرده و می گذرانند.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- منابع موردنیاز متناسب هر دانشجو برحسب موضوع پژوهش او که طبعا با رجوع به کتابخانه های تخصصی در مراکز علمی و در فضای مجازی و یا مراجعه به نهادهای ذی ربط قابل دستیابی و دسترسی خواهند بود.

عنوان درس به فارسی:		حمایت از غیرنظامیان در مخاصمات مسلحانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Protecting Civilians in Armed Conflicts	
دروس پیش نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت اصول، قواعد و نهادهای حقوقی بین المللی بشردوستانه ناظر بر حمایت هایی که از اقشار غیر نظامی در مخاصمات مسلحانه به عمل می آید از قبیل حمایت از زنان، کودکان، سالخوردهگان و دیگر اقشار غیر نظامی.

ب) مباحث یا سرفصل ها:

- الف) مفاهیم، مبانی و تاریخچه حمایت از غیر نظامیان در مخاصمات مسلحانه.
- ب) حمایت از کودکان در مخاصمات مسلحانه.
- ج) حمایت از زنان و سالخوردهگان.
- د) حمایت از جمعیت ها و فعالیت های امدادی و پزشکی.
- ه) حمایت از گروه های خاص غیر نظامیان.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

دو راهبرد نظری و عملی می تواند در تدریس این درس به خدمت گرفته شود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۲۰ تا ۴۰ درصد
- آزمون پایان نیم سال ۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- هنکرتز، ژان ماری، لوئیس دوسوالدبک، ۱۳۳۲ش، حقوق بین الملل بشردوستانه عرفی، ترجمه: دفتر امور بین الملل قوه قضائیه و کمیته بین المللی صلیب سرخ، تهران، مجد، چ ۱.
- ۲- ضیایی بیگدلی، محمدرضا، حقوق بین الملل بشردوستانه، تهران: کتابخانه گنج دانش و کمیته بین المللی صلیب سرخ.
- ۳- سیاه رستمی، هاجر و دیگران؛ حقوق بین الملل بشردوستانه ناظر بر حمایت از افراد در درگیریهای مسلحانه

- 5- Roberta Arnold, International Humanitarian Law and Human Rights Law,
- 6- Brill, Nijhoff, 2008.
- 7- Marco Sasoli, International Humanitarian Law, University of Geneva, 2019.
- 8- Emily Crawford, Alison Pert, International Humanitarian Law, Cambridge
- 9- University Press, 2020.
- 10- Nicholas Isagourias, Alsdair Morrison, International Humanitarian Law

عنوان درس به فارسی:		حمایت از محیط زیست و منابع طبیعی در مخاصمات مسلحانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Protection of Environment and Natural Resources in Armed Conflicts	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت قواعد و مقررات بین‌المللی مربوط به حفاظت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه از جمله قواعد عرفی و قراردادی، اسناد بین‌المللی، صلح‌سازی و صلح‌بانی زیست‌محیطی، حقوق و تکالیف مربوط به حفاظت از عناصر زیست‌محیطی پیش، حین و پس از مخاصمات مسلحانه.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف- مفاهیم، مبانی و تحولات حمایت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه

ب- منابع حمایت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه

۱- حقوق عرفی

۲- حقوق قراردادی

۳- اصول کلی

۴- رویه قضایی

۵- حقوق نرم (قوام نیافته)

ج- تحلیل محتوای قواعد و حقوق حاکم بر حمایت از محیط زیست در مخاصمات

۱- جنگل و پوشش گیاهی

۲- حفاظت از آبها

۳- حیوانات

۴- خاک

۵- هوا

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد تدریس این درس شامل تبیین مبانی نظری و اصول ناظر به حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی از نگاه مکاتب فکری فلسفی و اخلاقی گوناگون و بررسی چالش‌های واقعی معطوف به تجارب عینی در مخاصمات مسلحانه و رویکرد چاره‌اندیشانه خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ تا ۴۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

ج) فهرست منابع پیشنهادی:

- آزادبخت، بیتا و سبحان طیبی، حفاظت از محیط زیست در پرتو حقوق بین‌الملل بشردوستانه، انتشارات مجد، آخرین سال انتشار.
- ۱- بختیاری اصل، فریبرز، حفاظت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی، تهران، انتشارات وزارت امور خارجه، آخرین سال انتشار.
- ۲- حسینی آزاد، سید علی و محمدی، مهرداد (مترجمین)، حمایت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه از منظر حقوق بین‌الملل، تهران، شهر دانش، آخرین سال انتشار.
- ۳- راجرز، آنتونی، پل مالرب، قواعد کاربردی حقوق مخاصمات مسلحانه، ترجمه کمیته ملی حقوق بشر دوستانه، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، آخرین سال انتشار.
- ۴- شاو، ملکم، حقوق بین‌الملل محیط زیست، ترجمه علی مشهدی و حسن خسرو شاهی، انتشارات خرسندی، آخرین سال انتشار
- ۵- فهیمی، عزیزاله و علی مشهدی، حمایت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه از منظر اسلام و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، انتشارات خرسندی، آخرین سال انتشار
- ۶- لطفی، عبدالرضا، نادر اخگری بناب و محمدرضا فقهی، حمایت از محیط زیست اموال و اماکن در مخاصمات مسلحانه، مرکز مطالعات تطبیقی اسلام و حقوق بشردوستانه بین‌المللی، آخرین سال انتشار.
- 7- Austin, Jay E., and Carl E. Bruch, eds. *The environmental consequences of war: Legal, economic, and scientific perspectives*. Cambridge University Press, 2000.
- 8- Bannelier-Christakis, Karine. *La protection de l'environnement en temps de conflit armé*. Diss. Paris 1, 2000.
- 9- Dagnicourt, Cyprien, and Monsieur le Professeur Guillaume Le Floch. *La protection de l'environnement en période de conflit armé*. L'Harmattan., 2020.
- 10- Das, Onita. *Environmental protection, security and armed conflict: A sustainable development perspective*. Edward Elgar Publishing, 2013.
- 11- Gleditsch, Nils Petter, and Simon Dalby. *Conflict and the Environment*. Kluwer: Dordrecht, 1997.
- 12- Jha, Umesh Chandra. *Armed Conflict and Environmental Damage*. Vij Books India Pvt Ltd, 2014.
- 13- Lee, James R. *Climate change and armed conflict: Hot and cold wars*. Routledge, 2009.
- 14- Zemmali, Ameer. *La protection de l'environnement en période de conflit armé dans les normes humanitaires et l'action du Comité international de la Croix Rouge*. 1995.

- مقالات علمی معتبر مرتبط با سرفصل درس در مجلات حقوقی داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		حمایت از آثار و ابنیه تاریخی، فرهنگی و مذهبی در مخاصمات مسلحانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Protection of Historical, Cultural and Religious Monuments and Buildings in Armed Conflicts	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

آشنایی با مبانی، مستندات و سازکارهای حقوقی حمایت از آثار تاریخی، فرهنگی و مذهبی در مخاصمات مسلحانه

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف. پیشینه و مفهوم شناسی حمایت از آثار تاریخی و فرهنگی

۱. تعریف، اهمیت و ضرورت حمایت از آثار تاریخی، فرهنگی و مذهبی
۲. پیشینه شکل‌گیری قواعد حمایت از آثار تاریخی و فرهنگی در مخاصمات مسلحانه

ب. مبانی حقوقی حمایت از آثار تاریخی و فرهنگی در مخاصمات مسلحانه

۱. مفهوم حمایت و ابعاد آن (حمایت عام و خاص)
۲. حمایت از آثار تاریخی و فرهنگی در اسناد بین‌المللی
- ۱-۲. حمایت از اموال فرهنگی در کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه و پروتکل‌های آن
- ۲-۲. حمایت از اموال فرهنگی در کنوانسیون‌های ۱۹۴۹ ژنو و پروتکل‌های الحاقی
- ۲-۳. حمایت از اموال فرهنگی و تاریخی در رویه قضایی محاکم بین‌المللی

ج. حمایت از اماکن عبادی و مذهبی در مخاصمات مسلحانه

۱. حمایت عام از اماکن عبادی و مذهبی ذیل عنوان اموال تاریخی و فرهنگی
۲. حمایت‌های ویژه از اماکن عبادی و مذهبی در مخاصمات مسلحانه

د. نقش سازمان‌های بین‌المللی در حمایت از اموال فرهنگی و تاریخی در مخاصمات مسلحانه

۱. حمایت از اموال فرهنگی و تاریخی در قطعنامه‌های شورای امنیت
۲. جایگاه و سازکارهای یونسکو در حمایت از اموال فرهنگی و تاریخی در مخاصمات مسلحانه
۳. نقش سازمان‌های منطقه‌ای در حمایت از اموال فرهنگی و تاریخی در مخاصمات مسلحانه

ه. مسئولیت ناشی از تخریب، تصاحب و انتقال اموال فرهنگی، تاریخی و مذهبی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

در تدریس و این درس دو راهبرد نظری از نگاه مکاتب فکری فلسفی و مذهبی گوناگون و تبیین واقعیات عینی و عملی مورد توجه خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ضیایی بیگدلی، محمدرضا، ۱۳۱۱ش، حمایت از اموال فرهنگی در درگیری‌های مسلحانه در مجموعه مقالات همایش حمایت از اموال فرهنگی و تاریخی در حقوق بین‌الملل، تهران، شهر دانش، چ ۱.
- ۱- هنکرتز، ژان ماری، لوئیس دوسوالدبک، ۱۳۳۲ش، حقوق بین‌الملل بشردوستانه عرفی، ترجمه: دفتر امور بین‌الملل قوه قضائیه و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، تهران، مجد، چ ۱.
- ۲- قاسمی، غلامعلی، سجاد باقرزاده، ۱۳۱۲ش، حقوق بشردوستانه و حمایت از اماکن عبادی در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیر بین‌المللی، فصلنامه مطالعات بین‌المللی پلیس، ش ۱۳۱.
- ۳- قاسمی، غلامعلی، ۱۳۹۳، «حمایت از اماکن عبادی در مخاصمات مسلحانه از دیدگاه اسلام و حقوق بین‌الملل»، پژوهش تطبیقی حقوق اسلام و غرب، سال اول، شماره دو.
- ۴- معظمی گودرزی، الهام، حمایت از اموال فرهنگی در دوران درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی، (پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی) ۱۳۹۶.
- 5- International Committee of the Red Cross, Commentary on the Additional Protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949, Geneva 1987. 26.
- 6- Gao, Sheng, (2008), International Protection of cultural Property: Some Preliminary Issues and the Role of International Conventions, Singapore Year Book of International Law and Contributors.
- 7- Hague convention for the Protection of cultural property in the event of armed conflict of 14 may 1954.
- 8- Von Schorlemer, Sabine, 2007, «Cultural Heritage Law: Recent Developments of the Laws of War and Occupation», UNESCO.
- 9- Singer, Priscilla, 2010, «The New American Approach to Cultural Heritage Protection: Granting Foreign Aid for Iraqi Cultural Heritage», Topic for Cultural Heritage Law.
- 10- Sandholtz, Wayne, 2005 « The Iraqi National Museum and International Law: A duty to protect» Columbia Journal of Transnational Law, Vol 44.

عنوان درس به فارسی:		سازمانهای بین‌المللی (بین‌الدولی) و حقوق بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		International Organizations and Humanitarian Law	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت و تحلیل نقش و عملکرد سازمان‌های بین‌المللی دولتی در زمینه توسعه، تحول و تضمین اجرای حقوق بین‌الملل بشردوستانه.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف- حقوق مشترک سازمانهای بین‌المللی: وحدت در عین کثرت

۱- حقوق بین‌الملل عام و حقوق داخلی (خاص) هر سازمان بین‌المللی

۲- شخصیت حقوقی سازمانهای بین‌المللی در نظم حقوقی ملی و بین‌المللی

۳- التزام سازمانهای بین‌المللی به حقوق بین‌الملل

ب- تحول در کارکرد سازمانهای بین‌المللی: اقدامات حاکمیتی

ج- شناخت سازمان‌های فعال در زمینه حقوق بشردوستانه

د- نقش سازمان‌های بین‌المللی در تدوین و توسعه حقوق بشردوستانه

ه- نقش سازمان‌های بین‌المللی در اجرای حقوق بشردوستانه

و- مسئولیت سازمان‌های بین‌المللی در قبال نقض حقوق بشردوستانه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد نظری و تحلیلی با تمرکز بر تبیین کارکرد عینی و عملی سازمان‌های بین‌المللی در حوزه حقوق بشردوستانه در تدریس این درس مورد توجه است.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ تا ۴۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۶۰ تا ۸۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- آقایی. سید داوود: سازمان‌های بین‌المللی، انتشارات نسل نیکان،
  - ۲- اَبی‌صعب. ژرژ: مفهوم سازمان بین‌المللی، ترجمه ایرج پاد، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی،
  - ۳- بیگ‌زاده. ابراهیم، شهناز کلینی، و منیژه یاقوتی: حقوق سازمان‌های بین‌المللی، جلد اول، انتشارات مجد
  - ۴- بیگ‌زاده. ابراهیم: حقوق سازمان‌های بین‌المللی، انتشارات مجمع علمی و فرهنگی مجد، آخرین چاپ.
  - ۵- خانی. محمدحسن: پیشینه و نقش سازمان‌های بین‌المللی در نظام بین‌المللی، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)،
  - ۶- دورموای. دانیل: حقوق سازمان‌های بین‌المللی، ترجمه کمال‌الدین هریمی نژاد، نشر جامعه پژوه و دانیال،
  - ۷- زمانی. سیدقاسم: حقوق سازمان‌های بین‌المللی، انتشارات موسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهردانش
  - ۸- ساروشی. دن: سازمان‌های بین‌المللی و اعمال اختیارات حاکمیتی، ترجمه پوریا عسکری، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهردانش
  - ۹- طلایی. فرهاد: حقوق سازمان‌های بین‌المللی، انتشارات جنگل.
  - ۱۰- ظریف. محمدجواد و سیدمحمد کاظم سجادپور: سازمان‌های بین‌المللی، نشر میزان،
  - ۱۱- غفوری. حمید: سازمان‌های بین‌المللی، انتشارات سمت،
  - ۱۲- فلاح اسدی. مهداد: سازمان‌های بین‌المللی، مزایا و مصونیت‌ها، انتشارات جنگل،
  - ۱۳- کلی- کیت اس. بیس: سازمان‌های بین‌المللی، ترجمه حسین شریفی طراز کوهی، نشر میزان
  - ۱۴- کلییار. کلود آلبر: سازمان‌های بین‌المللی، ترجمه و تحقیق از هدایت‌الله فلسفی، نشر فاخته
  - ۱۵- کلییار. کلود آلبر: نهادهای روابط بین‌الملل، ترجمه و تحقیق از هدایت‌الله فلسفی، نشر نو
  - ۱۶- موسی‌زاده. رضا، سازمان‌های بین‌المللی، نشر میزان
- 17- Amerasinghe.C.F., Principles of the Institutional Law of International Organizations, Cambridge University Press, 1996.
  - 18- Bekker.H.F., The Legal Position of Intergovernmental Organizations, A Functional Necessity, Analysis of Their Legal Status and Immunities, Martinus Nijhoff, 1994.
  - 19- Dupuy.R.J.(ed)., A Handbook of International Organizations, Martinus Nijhoff, 2nd ed, 1998.
  - 20- Fassbender. Bardo, The United Nations Charter as the Constitution of the International Community, Martinus Nijhoff, 2009.
  - 21- Hirsch.M., The Responsibility of International Organizations Toward Third Parties, Martinus Nijhoff, 1995.
  - 22- Jenks.C.W., The Proper Law of International Organization, London Stevens & Sons, 1962.
  - 23- Kirgis.F.L., International Organizations in their Legal Setting, West Publishing Co, 1977.
  - 24- Klabbbers.J, An Introduction to International Institutional Law, Cambridge University Press, 2002.
  - 25- Klein.P., La Rasponsabillit (des Organisations Internationales dans Les Ordres Juridiques Internes et en Droit des Gens, Editions Bruylant, Editions de L'universit (de Bruxelles, 1998.
  - 26- Morgenstern.F., Legal Problems of International Organizations, Grotius, 1986.
  - 27- Reinisch.A, International Organizations before National Courts, Cambridge University Press, 2000.
  - 28- Sarooshi.D., The United Nations and the Development of Collective Security Council, The Delegation by the UN Security Council of its Chapter VII Powers, Clarendon Press, Oxford, 1999.
  - 29- Schermers. H.G & Blokker.N.M, International Institutional Law, Unity Within Diversity, Fifth Revised Edition, Martinus Nijhoff, 2011.

- 30- Schermers.H.G.and Blokker.N.M., International Institutional Law, Unity Within Diversity, Martinus Nijhoff, 1995.
- 31- Schermers. H.G/ Heukels.T.and Mead. PH.(eds)., Non-Contractual Liability of the European Communities, Martinus Nijhoff, 1988.
- 32- Seyersted. Finn., Common Law of International Organizations, Martinus Nijhoff Publishers, 2008.
- 33- Simma.B.(ed)., The Charter of the United Nations, A Commentary, 2nd ed., Oxford University Press, 2002.

- مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشر شده در مجلات حقوقی داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		سازمان های غیردولتی و حقوق بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Non-Governmental Organizations and Humanitarian Law	
دروس پیش نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

آشنایی با جایگاه و نقش سازمان های غیردولتی در شکل گیری و اجرای حقوق بشردوستانه

ب) اهداف ویژه:

- بطور خاص تبیین نقش و کارکرد کمیته بین المللی صلیب سرخ جهانی در شکل گیری، توسعه و تحول و اجرای هنجارهای حقوق بشردوستانه

- توجه به نقش و جایگاه سازمان های غیردولتی ملی و منطقه ای مانند هلال احمر و غیر آن در توسعه تحول و اجرای حقوق بشردوستانه به ویژه در سطوح ملی

پ) مباحث یا سرفصل ها:

الف . تعریف و جایگاه سازمان های غیردولتی در حقوق بین الملل

۱. تعریف و ویژگی های سازمان های غیردولتی

۲. مبانی حقوقی مشارکت سازمان های غیردولتی در امور بین المللی

۳. اشکال مشارکت سازمان های غیردولتی (مشارکت در شکل گیری و اجرای قواعد بین المللی)

ب. معرفی سازمانهای غیردولتی فعال در زمینه حقوق بشردوستانه

۱. کمیته بین المللی صلیب سرخ

۲. سایر سازمان های غیردولتی بشردوستانه

ج. سازمان های غیردولتی و شکل گیری حقوق بشردوستانه

۱. نقش کمیته بین المللی صلیب سرخ در شکل گیری قواعد بشردوستانه

۱-۱ نقش کمیته بین المللی صلیب سرخ در شکل گیری اسناد بین المللی حقوق بشردوستانه

۱-۲ نقش کمیته بین المللی صلیب سرخ در شکل گیری قواعد عرفی حقوق بشردوستانه

۲. سایر سازمان های غیردولتی و شکل گیری قواعد بشردوستانه

د. نقش سازمان های غیردولتی در اجرای حقوق بشردوستانه

۱. نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در نظارت بر اجرای قواعد بشردوستانه
- ۱-۱. نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در نظارت بر اجرای قواعد بشردوستانه در مخاصمات بین‌المللی
- ۲-۱. نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در نظارت بر اجرای قواعد بشردوستانه در مخاصمات غیر بین‌المللی
۲. اجرای مستقیم قواعد بشردوستانه توسط سازمان‌های غیردولتی
- ۱-۲. اجرای مستقیم قواعد بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه
- ۲-۲. مشارکت سازمان‌های غیردولتی در کمک‌های بشردوستانه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد بررسی تطبیقی و مقایسه‌ای نقش و عملکرد سمن‌ها یا سازمانهای غیردولتی ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه توسعه و تحول حقوق بشردوستانه و تبیین ظرفیت‌های ناشناخته این نهادها مورد توجه این درس است.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ۱- قاسمی، غلامعلی، (۱۳۹۲)، حقوق بین‌الملل سازمانهای غیردولتی، چاپ اول، تهران: خرسندی.
- ۲- بیگزاده، ابراهیم، (۱۳۷۹)، سازمانهای غیردولتی و حقوق بین‌الملل، «مجله تحقیقات حقوقی»، ۳۱ و ۳۲.
- 3- Barrat, Claudie. Status of NGOs in international humanitarian law. Martinus Nijhoff Publishers, 2014.
- 4- Mesa Peinado, Manuela (2004): "The Role of NGO's and the Civil Society in Peace and Reconciliation Process", Centro de Investigación para la Paz Madrid. Available at: <http://www.ceipaz.org/images/contenido/pdf>. 28 October 2017.
- 5- Minear, Larry and Hazel Smith (2007): "Humanitarian diplomacy: Practitioners and their craft", New York: United Nations University Press.
- 6- Roeder, Larry Winter, Simard, Albert (2013): "Diplomacy and Negotiation for Humanitarian NGOs", New York: Springer.
- 7- Berman, Paul Schiff, (2005), The Globalization of International law, first published, USA-UK, Ashgate.

عنوان درس به فارسی:		ابزارها و شیوه‌های جنگی در حقوق بین الملل بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Tools and Methods of War in International Humanitarian Law	
دروس پیش نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۲	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	رساله / پایان نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

آشنایی با قواعد و مقررات حاکم بر نحوه به کارگیری ابزارها و شیوه‌های جنگی در مخاصمات مسلحانه در راستای کاهش آلام ناشی از جنگ‌ه

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) مفاهیم، مبانی و منابع قواعد حاکم بر ابزارها و روش‌های جنگ

۱- تعاریف

۲- مبانی

۲- منابع

ب) محتوای قواعد حاکم بر ابزارهای و روش‌های جنگی

۱- اصول کلی حاکم بر استفاده از ابزارها و روش‌های جنگی

۱-۱ منع ایراد درد و رنج غیرضروری

۱-۲ اصل منع استفاده از سلاح‌ها و ابزارهای جنگی بدون رعایت تفکیک

۱-۳ اصل تعهد به ارزیابی قانونی بودن ابزارها و روش‌های جنگی

۲- قواعد خاص حاکم بر ممنوعیت و محدودیت به کارگیری ابزارهای جنگی

۲-۱ سلاح‌های متعارف

۲-۲ سلاح‌های کشتار جمعی

۳- قواعد خاص حاکم بر ممنوعیت و محدودیت به کارگیری روش‌های جنگی

۲-۱ امان ندادن جنگی

۲-۲ خیانت و پیمان شکنی

۲-۳ غارت

۲-۴ محاصره و به قحطی کشاندن جمعیت غیرنظامی

۲-۵ فنون تغییردهنده محیط زیست

۲-۶ جاسوسی

۴- وضعیت خاص برخی ابزارها و شیوه‌های جنگی

۳-۱ زیردریایی‌ها

۳-۲ هواپیماهای بدون سرنشین

۳-۳ سلاح‌های سایبری

۳-۴ هوش مصنوعی و مخاصمات مسلحانه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب تدریس این درس شامل تبیین و تحلیل مبانی نظری فکری، فلسفی و مذهبی و نیز ارزیابی عملکرد هنجارها و نهادهای ناظر به ابزارها و روش‌های جنگی

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. ضیایی بیگدلی، محمدرضا، حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تهران: کتابخانه گنج دانش و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ.
۲. جعفری، سید اصغر، تحلیل ابزارها و روشهای ممنوعه در جنگ از دیدگاه اسلام و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تهران: وزارت امور خارجه.
۳. روسو، شارل، حقوق مخاصمات مسلحانه، ترجمه سید علی هنجنی و شیرین نیر نوری، انتشارات دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی، ۱۳۶۹.
۴. مقالات علمی معتبر مرتبط با سرفصل درس در نشریات داخلی و خارجی.

5. Bothe, Micheal. The Handbook of International Humanitarian Law. Ed: Diter Fleck, Oxford University Press, 2013.
6. Sassoli, Marco. International Humanitarian Law: Rules, Controversies, and Solutions to Problems Arising in Warfare. Edward Elgar Publishing Ltd, 2019.
7. Tsagourias, Nicholas and Alasdair Morrison. International Humanitarian Law: Cases, Materials and Commentary. Cambridge University Press, 2018.
8. Crawford, Emily and Alison Pert. International Humanitarian Law. Cambridge University Press, 2015.

عنوان درس به فارسی:		حقوق کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی	
عنوان درس به انگلیسی:		International Law of Humanitarian Assistance	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت مفاهیم، اصول، قواعد و مقررات بین‌المللی و نهادهای مرتبط با کمک‌های بشردوستانه

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) کلیات

۱- پیشینه

۲- مفاهیم مرتبط

۲-۱- اصل عدم مداخله در امور داخلی کشورها

۲-۲- مداخله بشردوستانه

۲-۳- مسوولیت حمایت

۲-۴- کمک‌های بشردوستانه

۲-۴-۱. در مخاصمات

۲-۴-۲. در سوانح طبیعی

۳- نهادهای بشردوستانه بین‌المللی

ب) منابع

۱- اسناد منطقه‌ای و بین‌المللی راجع به کمک‌های بشردوستانه

۲- قطعنامه سازمان‌های بین‌المللی راجع به کمک‌های بشردوستانه

۳- طرح کمیسیون حقوق بین‌الملل راجع به حمایت از افراد در سوانح طبیعی

۴- برخی قوانین داخلی راجع به کمک‌های بشردوستانه

ج) نظام حقوقی حاکم بر ارائه کمک‌های بشردوستانه

۱. اصل حسن نیت

۲. اصل منع تبعیض

۳. اصل منع مداخله در امور داخلی

۴. تعهد به امداد رسانی^۵ و حق بر نجات^۶

۵. حق بر سلامت و بهداشت

۶. حق بر توسعه

۷. تعهد به تسهیل^۷

(د) بررسی موردی کمک‌های بشردوستانه

۱- میانمار (۲۰۰۸)

۲- هائیتی و شیلی (۲۰۱۰)

۳- نیال (۲۰۱۵) و ...

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب تدریس این درس شامل توصیف، تبیین و تحلیل و نقد کارآمدی هنجارها و نهادهای بین‌المللی ناظر به جلب، هدایت و مدیریت کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی در شرایط مخاصمات مسلحانه خواهد بود.

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ تا ۴۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۶۰ تا ۸۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. ابراهیم بیگ زاده، جایگاه کمک‌های بشردوستانه در بلاای طبیعی و سوانح صنعتی در حقوق بین‌الملل، سالنامه ایرانی حقوق بین‌الملل و تطبیقی، شماره ۲، ۱۳۸۵.
۲. ناصر قربان‌نیا، تعهد دولت‌ها به ارائه و پذیرش کمک‌های بشر دوستانه، مجله حقوق تطبیقی، جلد ۱۰ پاییز و زمستان ۱۳۹۳ شماره ۲ (پیاپی ۱۰۲)
۳. سید حسام‌الدین لسانی، یاری‌رسانی انسان دوستانه در زمان مخاصمات مسلحانه و چالش‌های آن در حقوق بین‌الملل، منتشره در مجموعه مقالات همایش ایران و حقوق بین‌الملل؛ صلح و امنیت منطقه ای ۱۳۹۵
۴. محمد کریمی، استعمار و استنفاد در حقوق بین‌الملل اسلام و حقوق بین‌الملل مدرن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان تهران، مرکز پیام نور تهران جنوب، ۱۳۹۴

5. Obligation to Assistance

6. Duty to Rescue

7. Obligation to facilitate

۵. عاطفه یزدانی، حقوق بین‌الملل بشردوستانه و چالش‌های امداد رسانی در مخاصمات مسلحانه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی
۶. مجتبی حبیب‌الهی، حق و تکلیف دولت‌ها در ارائه و پذیرش کمک‌های بشردوستانه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۹۵

7. O'Connell, Mary, Ellen, 2007, *Humanitarian Assistance in Non-International Armed Conflict*, International Institute on Humanitarian Law, Sweden.
8. Heintze, Hans-Joachim, and Andrej Zwitter, eds. *International law and humanitarian assistance: a crosscut through legal issues pertaining to humanitarianism*. Springer Science & Business Media, 2011.
9. Macalister-Smith, Peter. *International humanitarian assistance: disaster relief actions in international law and organizations*. Martinus Nijhoff Publishers, 1985.
10. Kuijt, Emilie Ellen. "Humanitarian assistance and state sovereignty in international law: towards a comprehensive framework.", Intersentia publisher, 2015.
11. Müller, Amrei. *The Relationship between Economic, Social and Cultural Rights and International Humanitarian Law: An Analysis of Health Related Issues in Non-International Armed Conflicts*. Martinus Nijhoff Publishers, 2013.
12. Barber, Rebecca, 2009, "Facilitating Humanitarian Assistance In International Humanitarian And Human Rights Law", *International Review Of The Red Cross*, Volume 91 Number 874, June 2009, Pp. 371-397.
13. Peter Macalister-Smith, *International Humanitarian Assistance: Disaster Relief Actions in International Law and Organization*, Springer, 2013
14. Hans-Joachim Heintze, Andrej Zwitter, *International Law and Humanitarian Assistance: A Crosscut Through Legal Issues Pertaining to Humanitarianism*, Springer Science & Business Media, 2011

عنوان درس به فارسی: تروریسم و حقوق بشردوستانه			
عنوان درس به انگلیسی: Terrorism and Humanitarian Law			
نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒	دروس پیش‌نیاز: حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی	
تخصصی ☐ عملی ☐	اختیاری ☒ رساله / پایان‌نامه ☐	دروس هم‌نیاز:	
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

هدف درس: بررسی تحلیلی ماهیت و ویژگی‌های خاص جنگ علیه تروریسم و قابلیت اجرای حقوق بشردوستانه بین‌المللی نسبت به آن.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) مفاهیم، پیشینه و سیر تحول جنگ علیه تروریسم

- مفهوم و طبقه‌بندی تروریسم
- مفهوم و طبقه‌بندی مخاصمات مسلحانه در حقوق بین‌الملل بشردوستانه
- امکان توصیف تروریسم به عنوان حمله مسلحانه و عملیات جنگی

ب) ماهیت و ویژگی‌های خاص جنگ علیه تروریسم

- جنگ علیه تروریسم و مخاصمات مسلحانه بین‌المللی
- جنگ علیه تروریسم و مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی

ج) چگونگی اعمال اصول و قواعد حقوق بین‌الملل بشردوستانه نسبت به جنگ علیه تروریسم

- کفایت یا عدم کفایت مقررات حقوق بین‌الملل بشردوستانه در برابر الزامات مبارزه با تروریسم در شکل مدرن
- نفی وضعیت اسیران جنگی در مبارزه با تروریسم
- نفی بازداشتی‌های غیرنظامی در جنگ علیه تروریسم

د) تروریسم و دفاع مشروع

ه) نقش شورای امنیت ملل متحد در جنگ علیه تروریسم و اجرای حقوق بشردوستانه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب این تدریس معطوف به مطالعه تطبیقی در مفهوم شناسی تروریسم، انواع و گونه‌های مختلف آن و نحوه مبارزه بین‌المللی با این پدیده و بررسی قابلیت اعمال اصول، قواعد و مقررات حقوق بشردوستانه بین‌المللی نسبت به آن خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، حقوق بین‌الملل بشردوستانه و مسائل مطروحه به موجب مخصصات مسلحانه معاصر، گزارش بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر، (ژنو، سپتامبر ۲۰۰۳).
۲. دوسوالدبگ، لوییز؛ اجرای حقوق بشردوستانه در جنگ‌های آینده، در حقوق بین‌الملل بشردوستانه، ترجمه: حسین شریفی طراز کوهی، مجلد، ۱۳۹۰
۳. سیاه رستمی، هاجر و دیگران؛ حقوق بین‌الملل بشردوستانه ناظر بر حمایت از افراد در درگیریهای مسلحانه (مجموعه اسناد ژنو)، کمیته ملی حقوق بشردوستانه جمهوری اسلامی ایران، انتشارات مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال احمر ایران، ۱۳۹۰
۴. عبدالهی، محسن؛ تروریسم، حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، شهر دانش، ۱۳۸۸
5. Gerard Chaland & Arnaud Blln, The History of Terrorism: From Antiquity to Al Qaeda, Translated by Edward Schneider, Kaathryn Pulver and Jesse Browmer, University of California Press, 2007.
6. Dustin A. Lewis, Naz K. Modirzadeh and Gabriella Blum, Medical Care in Armed Conflict: International Humanitarian Law and State Responses to Terrorism, Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict, September 2015.
7. -M. Milanovic – Lessons for human rights and humanitarian law in the war on terror: comparing Hamdan and the Israeli Targeted Killings case, International Review of the Red Crosse, Volume 89 Number 866 June 2007.
8. Gabor Rona, Interesting Times for International Humanitarian Law: Challenges from the “War on Terror”, Article published in "the Fletcher Forum of World Affairs", vol. 27:2, Summer/Fall 2003.

عنوان درس به فارسی:		حقوق بین‌الملل آوارگان و پناهجویان در مخاصمات مسلحانه	
عنوان درس به انگلیسی:		International Law of Refugees and Asylum Seekers in Armed Conflicts	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	ندارد.	دروس پیش‌نیاز:
تخصصی ☐	عملی ☐		دروس هم‌نیاز:
اختیاری ☒	نظری-عملی ☐	۱	تعداد واحد:
رساله / پایان‌نامه ☐		۱۶	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت هنجارها و نهادها و آیین‌های بین‌المللی جهانی و منطقه‌ای ناظر به حمایت از آوارگان و پناهجویان ناشی از مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیر بین‌المللی

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) کلیات

۱. مفهوم آواره و پناهجو در حقوق بین‌الملل
۲. ضرورت حمایت از آوارگان و پناهجویان در حقوق بین‌الملل
- ب) سیر تاریخی تحول حقوق بین‌الملل در حمایت از آوارگان و پناهجویان
  ۱. پیش از جامعه ملل
  ۲. از زمان جامعه ملل تا تأسیس سازمان ملل متحد
  ۳. از تأسیس سازمان ملل متحد تا اکنون
- ج) وضعیت آوارگان و حق پناجویی در نظام بین‌المللی حقوق بشر و مناسبات آن با حق پناهندگی و مهاجرت
  ۱. حق بر پناهجو شدن
  ۲. حق‌های دوران پناهجو بودن
- د) تعهدات اولیه
  ۱. کنوانسیون ۱۹۵۱ در مورد پناهندگی
  ۲. پروتکل ۱۹۶۷ راجع به وضعیت پناهندگان
  ۲. حقوق بین‌الملل عرفی
- ه) سازوکارهای اجرایی
  ۱. سازوکارهای جهانی
    - ۱-۱. کمیسیاریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان
    - ۱-۲. کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد
    - ۱-۳. شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد
  ۲. سازوکارهای منطقه‌ای
    - ۲-۱. دادگاه اروپایی حقوق بشر
    - ۲-۲. دادگاه میان-آمریکایی حقوق بشر
    - ۲-۳. دادگاه آفریقایی حقوق بشر و خلق‌ها

و) آوارگان فلسطینی و حقوق بین‌الملل بشردوستانه

ز) پناهنجویی و حقوق پناهجویان در نگاه اسلام

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب این درس متمرکز بر رویکرد بررسی واقعیات میدانی و شناخت و چاره‌جویی کاستی‌های هنجاری و نهادی منطقه‌ای و بین‌المللی خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. شهبازی، آرامش و امیر چهل ایرانی (۱۳۹۵)، حمایت از مهاجران غیرایرانی در حقوق بین‌الملل، شهر دانش.
۲. کیهانلو، فاطمه و محسن عبداللهی (ویراستار) (۱۳۹۰)، پناهندگی: نظریه‌ها و رویه‌ها، جنگل و جاودانه.
3. Kneebone, Susan (ed.) (2009). *Refugees, Asylum Seekers and the Rule of Law: Comparative Perspectives*, Cambridge University Press.
4. Chetail, Vincent (2019). *International Migration Law*, Oxford.
5. d'Orsi, Cristiano (2016). *Asylum-Seeker and Refugee Protection in Sub-Saharan Africa: The Peregrination of a Persecuted Human Being in Search of a Safe Haven*, Routledge.

- مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشر شده در مجلات معتبر داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		حقوق بشر در مخاصمات مسلحانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Human Rights in Armed Conflicts	
دروس پیش نیاز:	ندارد.	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:			تخصصی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۱		اختیاری ☒ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶		رساله / پایان نامه ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت جایگاه حقوق بشر در مخاصمات مسلحانه، چگونگی تعامل حقوق بشر بین المللی با حقوق بین الملل بشردوستانه؛ تعلیق پذیری تعهدات حقوق بشر در مخاصمات مسلحانه؛ ضمانت اجراها و مسئولیت های ناشی از نقض حقوق بین المللی بشر در مخاصمات مسلحانه بین المللی و غیر بین المللی.

ب) مباحث یا سرفصل ها:

الف) تعامل حقوق بین المللی بشر و حقوق بین الملل بشردوستانه: مبانی؛ منابع؛ اصول؛ قواعد و نهادها

ب) استلزامات، محدودیت ها و آثار اجرای همزمان حقوق بشر و حقوق بشردوستانه در مخاصمات

ج) اجرای فرامرزی تعهدات حقوق بشری و نقش نهادهای بین المللی در اجرای حقوق بشر در مخاصمات

د) نقش سازمان ملل متحد در اجرای بشر در مخاصمات مسلحانه

۱- مجمع عمومی ملل متحد

۲- شورای امنیت

۳- دبیر کل

۴- شورای حقوق بشر

۵- کمیساریای عالی ملل متحد برای حقوق بشر

۶- ارگانهای معاهداتی و آئین های ویژه

۷- واحدهای حقوق بشری برنامه های حفظ صلح ملل متحد

۸- وظایف کمیسیون های تحقیق و حقیقت یاب

ه) حقوق مدنی و سیاسی در مخاصمات مسلحانه

و) حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در طی مخاصمات مسلحانه

ز) مسئولیت های ناشی از نقض حقوق بشر در مخاصمات مسلحانه

۱- مسئولیت بین المللی دولتها

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

رهبرد متناسب این درس تبیین و تحلیل مبانی و اصول ناظر بر موضوع از نگاه مکاتب فکری، فلسفی و اخلاقی مختلف و نیز بررسی کاستی‌ها و نارسایی‌های هنجاری و نهادی معطوف به ابعاد عینی و میدانی خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. ناصر قربانیا، حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی،
۲. دنستین، یورام؛ حقوق بشر در منازعات مسلحانه: حقوق بشردوستانه بین‌المللی، در حقوق بین‌الملل بشردوستانه، ترجمه: حسین شریفی طراز کوهی، مجد، ۱۳۹۰.
۳. محمدرضا ضیایی بیگدلی، حقوق بین‌الملل بشردوستانه.
۴. جمشید ممتاز و امیرحسین رنجیریان، حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی.
5. Alexander Orakhelashvili, The Interaction between Human Rights and Humanitarian Law Fragmentation, Conflict, Parallelism, or Convergence? The European Journal of International Law Vol. 19 no. 1 © EJIL 2008.
6. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, International Legal Protection of Human Rights in Armed Conflict, New York and Geneva, 2011.
7. Jean Pictet et al., eds., Geneva Convention I for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field: Commentary (Geneva, ICRC, 1952)
8. Rule-of-law Tools for Post-Conflict States: Amnesties (United Nations publication, Sales No. E.09.XIV.1). Available from www.ohchr.org.
9. F. Cooman and M. Kamminga(eds.), Extraterritorial Application of Human Rights Treaties, Intersentia, Antwerp, 2004.
10. T.Meron, Human Rights in Internal Strife: Their Internal Protection, Grotius, Cambridge, 1987.
11. Noam Lubell, Challenges in Applying Human Rights to Armed Conflict, in International Review of the Red Cross, Volume 87, Number 860, December 2005.
12. Phlip Alston and Ryan Goodman, International Human Rights: Text and Material, Oxford, Oxford University Press, 2013.

عنوان درس به فارسی:		عملیات حفظ صلح و حقوق بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Peacekeeping Operations and Humanitarian Law	
نوع درس و واحد			
پایه ☐	نظری ☒	ندارد.	دروس پیش‌نیاز:
تخصصی ☐	عملی ☐		دروس هم‌نیاز:
اختیاری ☒	نظری-عملی ☐	۱	تعداد واحد:
رساله / پایان‌نامه ☐		۱۶	تعداد ساعت:

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت مفاهیم، پیشینه، سیر تحول، مبانی حقوقی و انواع عملیات حفظ صلح و قابلیت اعمال اصول، قواعد و مقررات حقوق بین‌الملل بشردوستانه در عملیات صلح.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) کلیات: مفاهیم، مبانی، ماهیت حقوقی و انواع عملیات صلح،...

ب) آستانه قابلیت اجرایی حقوق بین‌الملل بشردوستانه در اشکال مختلف عملیات صلح

- اجرای عملیات به رهبری شورای امنیت تحت فصل ۷ منشور برای اعاده صلح و امنیت در پاسخ به نقض یا تهدید جدی علیه صلح
- عملیات صلح تحت راهبری شورای امنیت ملل متحد تحت فصل هفت (برای ایجاد وضعیت ثبات و کمک به دولت برای بازیابی قدرت)
- عملیات حفظ صلح، صلح‌سازی، برای پیشبرد موافقتنامه صلح،

ج) عملیات حفظ صلح و حمایت از غیر نظامیان.

د) قابلیت اعمال حقوق اشغال نسبت به عملیات حفظ صلح

ه) حقوق بین‌الملل بشردوستانه و اداره سرزمین توسط ملل متحد

و) مسئولیت و جبران خسارات ناشی از نقض حقوق بشردوستانه در جریان عملیات حفظ صلح

ز) مطالعه موردی:

- عملیات تحت فرماندهی امریکا در کره؛
- عملیات به فرماندهی امریکا در خلیج فارس؛
- عملیات به فرماندهی ناتو در لیبی؛

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب تدریس این درس تمرکز بر اصل حاکمیت اصول و قواعد حقوق بشردوستانه بر عملیات حفظ صلح و بررسی ضعف‌ها و کاستی‌ها و راهکارهای هنجاری و نهادی متناسب خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. شایگان، فریده. (۱۳۷۲). عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد. چاپ سوم. تهران: موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
۲. سازمان ملل متحد. (۱۳۷۹) کتاب راهنمای حفظ صلح سازمان ملل متحد (برای درجات پائین)، اداره آموزش و پژوهش سماجا- مطالعات، چاپ اول.
۳. مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد، (۲۰۱۲)، صلح و امنیت بین‌المللی، تهران.
۴. میرسعید قاضی، علی. (۱۳۷۳) نیروهای حافظ صلح سازمان ملل کلاه آبی‌ها، تهران: انتشارات اداره اطلاعات همگانی سازمان ملل
۵. ناصری، محمد کمال و ساجدی، احمد (۱۳۸۲) سازمان ملل متحد: پیشینه و چالش‌های جهانی، چاپ اول، تهران: انتشارات عقیدتی سیاسی ناجا.
6. DPKO, Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations, New York, 2003.
7. Gian Luca Beruto (edited by), International Humanitarian Law, Human Rights and Peace Operations, 31st Round Table on Current Problems of International Humanitarian Law, Sanremo, 4-6 September 2008.
8. Franoise J. Hampson, International Humanitarian Law in Situations of Acute
9. Crisis, London, 1998; quoted from:
10. Edoardo Greppi, et all, Reports of The Working Groups on The Applicability of International Humanitarian Law to Peace Operations, 2008.
11. Victoria K. HOLT and Tobias C. BERKMAN,
12. The Impossible Mandate: Military Preparedness, the Responsibility to Protect and Modern Peace Operations, Washington, D.C., Henry L. Stimson Center, 2006.
13. United Nations, (2008), United Nations- Peacekeeping Operations, Principles and Guidelines: York New Department of Peace Keeping Department of Field Support.

عنوان درس به فارسی:		حمایت از بیماران، مجروحان و غرق‌شدگان و نیروهای امدادی در مخاصمات مسلحانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Protecting the Sick, Wounded, Drowned and Relief Forces in Armed Conflicts	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت هنجارهای حقوق بین‌الملل و سازوکارهای اجرایی منطقه‌ای و جهانی در حقوق بین‌الملل بشردوستانه در موضوع حمایت از بیماران، مجروحان و غرق‌شدگان و نیروهای امدادی در مخاصمات مسلحانه

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) کلیات

۱. مفاهیم
۲. ضرورت

ب) حمایت از بیماران، مجروحان و غرق‌شدگان در مخاصمات مسلحانه

۱. سیر تاریخی
۲. منابع
۳. قواعد حمایتی
  - ۳-۱. حق جستجو و جمع‌آوری
  - ۳-۲. حق انتقال امن و ایمن
  - ۳-۳. حق مراقبت‌های درمانی
    - ۳-۳-۱. مقتضی
    - ۳-۳-۲. کافی
    - ۳-۳-۳. سریع
    - ۳-۳-۴. بدون تبعیض
  ۴. توقف یا تعلیق حمایت

ج) حمایت از امداد در مخاصمات مسلحانه

۱. سیر تاریخی
۲. منابع
۳. قواعد حمایتی
  - ۳-۱. منع تعرض و آسیب

۳-۲. منع خشونت، بدرفتاری و ارباب

۳-۳. منع توقیف و بازداشت خودسرانه

۳-۳. عدم اجبار به انجام امور خلاف اخلاق حرفه‌ای پزشکی

۳-۴. محرمانگی اطلاعات بیماران نزد کادر درمان

۳-۵. حق دسترسی به شخص نیازمند درمان

(د) سازوکارهای اجرایی و نقش سازمان‌های غیردولتی

۱. گستره جهانی

۲. گستره منطقه‌ای

(ه) حقوق بیماران، مجروحان و غرق شدگان و نیروهای امدادی در مخاصمات مسلحانه از نگاه اسلام

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب عبارت از تحلیل اصول و قواعد حقوقی و نقد عملکرد نهادها و آئین‌های معطوف به حمایت از بیماران، مجروحان و غرق شدگان و نیروهای امدادی در مخاصمات مسلحانه

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ تا ۴۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۶۰ تا ۸۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. سیاه رستمی، هاجر، ۱۳۸۱ ش، حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تهران، امیرکبیر، چ ۱

۲. وری، پیترو، ۱۳۹۴ ش، فرهنگ حقوق بین‌الملل مخاصمات مسلحانه، ترجمه دبیرخانه کمیته ملی حقوق بشردوستانه، تهران، انتشارات سرسم،

چ. ۱

۳. رضاییان، مهرداد، ۱۳۸۳، حقوق بین‌الملل ناظر بر نحوه هدایت مخاصمات مسلحانه، مجموعه کنوانسیون‌های لاهه و برخی اسناد بین‌المللی دیگر، تهران، نشر سرسم، چاپاول.

۴. الزامی، عامر، ۱۳۹۲، اقشار حمایت شده در حقوق بشردوستانه بین‌المللی، اسلام و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تهران، نشر میزان.

۵.

6. Fleck, Dieter (ed.) (2013). The Handbook of International Humanitarian Law, 3rd ed., Oxford University Press.

7. International Committee of Red Cross (2017). Commentary on the Second Geneva Convention: Convention (II) for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea, Cambridge University Press.
8. Perrin, Pierre (ed.) (1996). Handbook on War and Public Health, International Committee of Red Cross.
9. Kalshoven, Fritz (ed.) (2010). Assisting the Victims of Armed Conflict and Other Disasters, Cambridge University Press (published online).

- مقالات تخصصی مرتبط با موضوع منتشر شده در مجلات معتبر داخلی و خارجی

عنوان درس به فارسی:		حمایت از اسیران جنگی و بازداشت شدگان در مخاصمات مسلحانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Protection of Prisoners of War and Detainees in Armed Conflicts	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

آشنایی با تعهدات دولت‌ها و دیگر تابعان حقوق بین‌الملل در رعایت حقوق اسیران و بازداشت شدگان در مخاصمات مسلحانه در سه مرحله اصلی ابتدای اسارت و بازداشت، در حین اسارت و بازداشت و پایان اسارت و بازداشت.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

- ۱- تعریف وضعیت اسیر جنگی و تمایز آن با وضعیت بازداشت در جنگ
- ۱-۲- سیر تحول تاریخی حقوق اسیران و بازداشت شدگان در جنگ
- ۱-۳- منابع مربوط به حمایت از اسیران و بازداشت شدگان در جنگ
- ۲- حقوق اسرا و بازداشت شدگان در جنگ و قواعد حاکم بر رفتار با آنها
- ۲-۱- قواعد کلی
  - در آغاز اسارت و بازداشت
  - در حین اسارت و بازداشت
  - در پایان اسارت و بازداشت
- ۲-۲- قواعد حمایتی از گروه‌های خاص
- ۳- نظارت بر رعایت حقوق اسیران جنگی و بازداشت شدگان
- ۴- نقض قواعد حمایت از اسیران و بازداشت شدگان در جنگ و مسئولیت ناشی از آن

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

تحلیل مبانی، اصول و قواعد ناظر بر حقوق اسیران و بازداشت شدگان از نگاه مکاتب فکری فلسفی و اخلاقی مختلف و ارزیابی کاستی‌ها و راهکارهای ناظر بر واقعیات عینی مخاصمات مسلحانه

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی مورد نیاز نیست.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. ضیایی بیگدلی، محمدرضا، حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تهران: کتابخانه گنج دانش و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ.
۲. حجازی، محمدعلی. حقوق اسیران جنگی. تهران: میزان.
۳. داعی، علی. حقوق اسیران جنگی: حمایت از اسیران جنگی در حقوق بین‌الملل بشردوستانه. تهران: پیام آزادگان.
۴. فضائلی، مصطفی، حمایت از اسیران و بازداشت شدگان از منظر اسلام و حقوق بین‌الملل بشردوستانه: مفاهیم، منابع، مبانی و اصول حاکم، انتشارات خرسندی، ۱۴۰۱.
۵. مقالات علمی معتبر مرتبط با سرفصل درس در نشریات داخلی و خارجی.

6. Bothe, Micheal. The Handbook of International Humanitarian Law. Ed: Diter Fleck, Oxford University Press, 2013.
7. Sassoli, Marco. International Humanitarian Law: Rules, Controversies, and Solutions to Problems Arising in Warfare. Edward Elgar Publishing Ltd, 2019.
8. Tsagourias, Nicholas and Alasdair Morrison. International Humanitarian Law: Cases, Materials and Commentary. Cambridge University Press, 2018.
9. Crawford, Emily and Alison Pert. International Humanitarian Law. Cambridge University Press, 2015.

عنوان درس به فارسی:		چالش‌های جاری در حقوق بین‌الملل بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Current Challenges in International Humanitarian Law	
دروس پیش‌نیاز:	حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم‌نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان‌نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت مهم‌ترین چالش‌هایی که حقوق بین‌الملل بشردوستانه با آن روبروست و امکان سنجی یافتن راه‌حل‌های مناسب آن.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف) کلیات: مفاهیم، تعاریف و قلمرو موضوع

ب) چالش‌های مفهومی و هنجاری

- تغییر ماهیت مخاصمات مسلحانه (نوسان در وضعیت و ماهیت مخاصمات؛ تعارض منافع و رویکردها؛ ...)

- تمایز میان مبارزان و غیرنظامیان در جنگ‌های شهری (مولفه‌های تشخیص مشارکت مستقیم در درگیری‌ها)

- آسیب‌پذیری فزاینده غیرنظامیان و اهداف غیرنظامی

- خصوصی‌سازی جنگ

- چالش جنگجویان خارجی و نیروهای چند ملیتی

- جنگجویان غیر قانونی و رفتار با آنها

- مداخلات خارجی در مخاصمات مسلحانه داخلی

ج) چالش‌های نهادی و اجرایی:

- تضمین رعایت حقوق بین‌الملل بشردوستانه

- بازیگران دولتی و غیردولتی عامل نقض حقوق بین‌الملل بشردوستانه

- مسئولیت بین‌الملل دولت‌ها و مسئولیت کیفری فردی ناشی از نقض

د) چالش‌های حقوق بشردوستانه در وضعیت فلسطین اشغالی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب این درس مبتنی بر رویکرد آسیب‌شناسی نظام هنجارین و نهادین حقوق بین‌الملل بشردوستانه و امکان سنجی راهکارهایی خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ تا ۴۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۶۰ تا ۸۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز نیست.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. دوسوالدبگ، لوییز؛ اجرای حقوق بشردوستانه در جنگهای آینده، در حقوق بین‌الملل بشردوستانه، ترجمه: حسین شریفی طراز کوهی، مجلد، ۱۳۹۰.
۲. دنستین، یورام؛ حقوق بشر در منازعات مسلحانه: حقوق بشردوستانه بین‌المللی، در حقوق بین‌الملل بشردوستانه، ترجمه: حسین شریفی طراز کوهی، مجلد، ۱۳۹۰.
۳. راجرز، آنتونی پ. و و پل مالرب؛ قواعد کاربردی حقوق مخاصمات مسلحانه، ترجمه: کمیته ملی حقوق بشردوستانه، امیرکبیر، ۱۳۸۸.
۴. احمد جانسیز، فاطمه سلامت «چالش‌های حقوق بین‌الملل بشردوستانه و فناوری‌های نوین در جنگهای آینده»، مجموعه مقالات همایش ملی حقوق، فقه و فرهنگ، آبان ۱۳۹۹، دانشگاه پیام نور شیراز.
۵. علیدوستی، حسن؛ ماهیت حقوق درگیریهای مسلحانه با تأکید بر قضیه فلسطین، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۸۲.
6. O'Connell, Mary, Ellen, 2007, Humanitarian Assistance in Non-International Armed Conflict, International Institute on Humanitarian Law, Sweden.
7. Moir, Lindsay, 2004, The Law of Internal Armed Conflict, Cambridge University Press.
8. Laura M. Olson, Practical Challenges of Implementing the Complementarity between International Humanitarian and Human Rights Law -Demonstrated by the Procedural Regulation of Internment in Non-International Armed Conflict.
9. ICRC website: www.icrc.org/eng/war-and-law/contemporary-challenges-for-ihl/index.jsp 2011.
10. ICRC Report: www.icrc.org/eng/assets/files/red-cross-crescent-movement/31st-international-conference/31-int-conference-ihl-challenges-report-11-5-1-2-en.pdf
11. International Review of the Red Cross, 2010, No. 878 – Urban Violence: www.icrc.org/eng/resources/international-review/review-878-urban-violence/review-878-all.pdf
12. Direct participation in hostilities: questions & answers: www.icrc.org/eng/resources/documents/faq/direct-participation-ihl-faq-020609.htm

عنوان درس به فارسی:		متون فقه بشر دوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Humanitarian Jurisprudence Texts	
دروس پیش نیاز:	ندارد.	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:			تخصصی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۱		اختیاری ☒ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶		رساله / پایان نامه ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

توانمند سازی دانشجویان در بهره برداری از متون اصیل فقهی در زمینه موضوعات مرتبط با حقوق بشر دوستانه مانند جهاد.

ب) مباحث یا سرفصل ها:

استاد از میان متون اصیل فقه امامیه، بخش هایی را پیرامون موضوعاتی مانند جهاد،... برمی گزیند و به شیوه فنی و تخصصی به نحوی با دانشجویان کار می کند که توان و مهارت آنان در استفاده از متون و منابع فقهی ذی ربط تقویت گردد.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

با توجه به مزیت نسبی ارزشمندی که در حوزه حقوق بشر دوستانه در منابع اصیل فقه امامیه وجود دارد، راهبرد تدریس این درس تمرکز بر مهارت آموزی فهم متن و درک مطالب با بهره گیری از فنون و روش های پیشرفته خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال
 ۲۰ تا ۴۰ درصد
 آزمون پایان نیم سال
 ۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

تجهیزات و ملزومات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. شرح لمعه،
۲. شرایع الاسلام،
۳. جواهر الکلام و ...

عنوان درس به فارسی:		جنگ سایبری و حقوق بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Cyber Warfare and Humanitarian Law	
دروس پیش‌نیاز:	حقوق بین‌الملل توسل به زور و حقوق بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی	نوع درس و واحد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:			تخصصی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۱		اختیاری ☒ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶		رساله / پایان‌نامه ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت ماهیت و ویژگی‌های خاص جنگ سایبری و بررسی تحلیلی چگونگی قابلیت اعمال هنجارهای حقوق بین‌الملل بشردوستانه نسبت به آن.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها

الف) مفاهیم، پیشینه و سیر تحول

ب) عملیات سایبری و حقوق بر جنگ

- عملیات سایبری به مثابه حملات مسلحانه
- عملیات سایبری در مخاصمه مسلحانه از قبل موجود
- عملیات سایبری به مثابه آغاز یک مخاصمه مسلحانه
- حملات سایبری و دفاع مشروع
- حملات سایبری و اقدامات شورای امنیت

ج) عملیات سایبری و حقوق در جنگ

- امنیت سایبری و جنگ سایبری
- نقش حقوق بین‌الملل بشردوستانه در پیامدهای بالقوه جنگ سایبری برای غیرنظامیان
- قابلیت اعمال حقوق بین‌الملل بشردوستانه نسبت به عملیات سایبری
- اعمال مشمول قواعد حقوق بین‌الملل بشردوستانه

د) مطالعات موردی حملات سایبری

- استونی
- گرجستان
- ایران

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب تدریس این درس بر درک و تحلیل ماهیت جنگ سایبری و امکان سنجی تطبیق اصول و قواعد حقوق بشردوستانه بر آن و تبیین چالش‌های مربوط و راهکارهای ممکن خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ تا ۴۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. ساعد، نادر، حقوق بشردوستانه و مسائل نوظهور، (جنگ‌های پسانوین)، چاپ دوم، تهران: انتشارات خرسندی، ۱۳۹۳.
۲. مجید عباسی و حسین مرادی، "جنگ سایبر از منظر حقوق بین‌الملل بشردوستانه"، فصلنامه مجلس و راهبرد، سال بیست و دوم، شماره هشتادویک، بهار ۱۳۹۴.
۳. مونا خلیل زاده، مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها در قبال حملات سایبری، مجمع علمی فرهنگی مجد، ۱۳۹۳.
۴. پرستو اسماعیل زاده ملاباشی، محسن عبداللهی و سید قاسم زمانی، "حملات سایبری و اصول حقوق بین‌الملل بشردوستانه (مطالعه موردی: حملات سایبری به گرجستان)"، فصلنامه مطالعات حقوق عمومی، دوره ۷۴، شماره ۲، ۱۳۹۶.
5. Bothe, Michael (2011). "Setting the scene: New Challenges for IHL, International Humanitarian Law and New Weapon Technologies", 34th Round Table on Current Issues of International Humanitarian Law (Sanremo, 8th-10th September 2011), International Institute of Humanitarian Law, Available at: http://www.iihl.org/iihl/Documents/IHL%20and%20new%20weapon%20technologies_Sanremo%20%282%29.pdf, Visited on 10 September 2016.
6. Uio, Det Juridiske Fakultet, Universitas Oslo, Cyber-attacks in the context of international humanitarian law,
7. Dinstein, Yoram. 'The Principle of Distinction and Cyber War in International Armed Conflicts' *Journal of Conflict & Security Law* (Summer 2012) 17 (2): 261-277 doi:10.1093/jcsl/krs015.
8. Droege, Cordula (2012). Get off my cloud: cyber warfare, international humanitarian
9. law, and the protection of civilians. *International Review of the Red Cross*, 94, pp 533-578 doi:10.1017/S1816383113000246.
10. Dörmann, Knut. Applicability of the Additional Protocols to Computer Network Attacks. International Expert Conference on Computer Network Attacks and the Applicability of International Humanitarian Law, Stockholm, 17-19.11.2004. Available at: <http://www.icrc.org/eng/resources/documents/misc/68lg92.htm>.
11. -Melzer, Nils. Cyberwarfare and International Law. 2011, UNIDIR Resources Paper, 2011, p.38, available at: <http://www.unidir.org/files/publications/pdfs/cyberwarfare-and-international-law-382.pdf>.
12. Harrison Dinniss, Heather. *Cyber Warfare and the Laws of War*. 1st ed. Cambridge: 2012. Cambridge Books Online. Web. 15 November 2013. Available at: <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511894527>.
13. E Tikk, K Kaska and L Vihul, *International Cyber Incidents: Legal Considerations*, Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence, 2010.

14. Cordula Droege, Get off my cloud: cyber warfare, international humanitarian law, and the protection of civilians, *International Review of the Red Cross*, Volume 94 Number 886 Summer 2012.

عنوان درس به فارسی:		حقوق پس از جنگ	
عنوان درس به انگلیسی:		Post-War Law	
دروس پیش‌نیاز:	حقوق بین‌الملل معاهدات، حقوق بین‌الملل توسل به زور، حقوق بین‌الملل بشردوستانه در مخاصمات مسلحانه غیر بین‌المللی		
دروس هم‌نیاز:			
تعداد واحد:	۱		اختیاری
تعداد ساعت:	۱۶		رساله / پایان‌نامه
نوع درس و واحد		نظری	
		پایه	
		عملی	
		تخصصی	
		نظری-عملی	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت و مطالعه قواعد و سازکارهای حقوقی ناظر بر پس از مخاصمات مسلحانه از جمله صلح سازی، نهادینه سازی صلح، عدالت انتقالی، بازسازی و جبران

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

الف- مفهوم حقوق پساجنگ (Jus post bellum)

ب- مناسبات میان حقوق پساجنگ با حقوق بر جنگ (Jus ad bellum) و حقوق در جنگ (Jus in bello)

ج- مبانی و اصول حقوق پس از جنگ

۱. اعاده نظم و حاکمیت
۲. صلح سازی
۳. بازسازی اقتصادی و اجتماعی
۴. اعاده وضع به حالت سابق
۵. حمایت از قربانیان
۶. جبران خسارات

د- منابع و قواعد حقوق پساجنگ

۱. در چارچوب اسناد حقوق بشردوستانه (بر مواد ۳۲ تا ۴۱ کنوانسیون چهارم ژنو)
۲. در چارچوب حقوق بین‌الملل کیفری
۳. در چارچوب حقوق داخلی (قوانین کیفری ملی، حقوق اداری داخلی، قوانین اساسی و...)

ه- سازکارها و مسائل حقوقی پساجنگ (انتقال از درگیری به صلح)

۱. تعیین غرامات پس از جنگ
۲. تعقیب، محاکمه و مجازات ناقضان حقوق بین‌الملل بشردوستانه، (عدالت پس از جنگ و عدالت انتقالی) (Transitional justice)
۳. حفظ صلح (Peacekeeping)، برقراری صلح (Peacemaking) و نهادینه‌سازی صلح (Peacebuilding)
۴. حمایت از جمعیت غیر نظامی پس از جنگ

۵. مسائل حقوقی بازسازی پس از جنگ

۶. حقوق پس از مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد مبتنی بر امکان‌سنجی طرق ترمیم و جبران پیامدهای مخاصمات مسلحانه متناسب با تدریس این درس بنظر می‌رسد.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ تا ۴۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ملزومات و تجهیزات خاصی نیاز ندارد.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. راجرز، آنتونی، پل مالرب، قواعد کاربردی حقوق مخاصمات مسلحانه، ترجمه کمیته ملی حقوق بشر دوستانه، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، آخرین سال انتشار.
۲. ذاکریان، مهدی و سید رضی عمادی، عدالت انتقالی در جوامع در حال انتقال خاورمیانه و شمال خاورمیانه، انتشارات دانشگاه امام صادق(ع)، آخرین سال انتشار.
۳. ذکاوتی قراگزلو، علی، آموزش صلح، انتشارات نوروز هنر، آخرین سال انتشار.
۴. فلسفی، هدایت‌الله، صلح جاویدان و حکومت قانون، فرهنگ نشر نو، آخرین سال انتشار.
۵. غضنفری، هنگامه، سازمان‌های غیردولتی و فرآیند صلح بین‌المللی، نشر میزان، آخرین سال انتشار.
۶. مقالات علمی معتبر مرتبط با سرفصل درس در مجلات حقوقی داخلی و خارجی.

7. Assalé, Philippe. *La guerre peut-elle être juste? réflexions sur le jus post bellum*. Editions L'Harmattan, 2018.
8. Carsten Stahn and Jann K. Kleffner, "Jus Post Bellum Towards a Law of Transition from Conflict to Peace", T.M.C. Asser press, 2008.
9. Iverson, Jens. *Jus Post Bellum: The Rediscovery, Foundations, and Future of the Law of Transforming War into Peace*. Brill Nijhoff, 2021.
10. Kourtsounis, Sara. *Moving Towards Jus Post Bellum: An Analysis of Three Contemporary Writers Through a Kantian Lens*. Salve Regina University, 2019.
11. Mac Ginty, Roger. *International peacebuilding and local resistance: Hybrid forms of peace*. Springer, 2011.
12. May, Larry, and Andrew Forcehimes, eds. *Morality, jus post bellum, and international law*. Cambridge University Press, 2012.
13. May, Larry, and Elizabeth Edenberg, eds. *Jus Post Bellum and Transitional Justice*. Cambridge University Press, 2013.
14. May, Larry, ed. *The Cambridge handbook of the just war*. Cambridge University Press, 2018.
15. Larry May, *After War Ends*, Cambridge University Press 2012.

16. Peperkamp, Lonneke. "Jus Post Bellum and the nature of peace." PhD diss., Oisterwijk: Wolf Legal Publishers, 2017.
17. Reyhler, Luc, and Thania Paffenholz, eds. *Peacebuilding: a field guide*. Lynne Rienner Publishers, 2001.
18. Roht-Arriaza, Naomi, and Javier Mariezcurrena, eds. *Transitional justice in the twenty-first century: beyond truth versus justice*. Cambridge University Press, 2006.
19. Stahn, Carsten, Jens Iverson, and Jennifer S Easterday. *Jus Post Bellum: Mapping the Normative Foundations*. Oxford University Press, 2014.
20. Vianès, Emmanuel. "Entre guerre et paix: les administrations internationales post-belligérantes." PhD diss., Lyon 3, 2012.

عنوان درس به فارسی:		آموزش حقوق بین الملل بشردوستانه	
عنوان درس به انگلیسی:		Teaching of International Humanitarian Law	
دروس پیش نیاز:	ندارد.	پایه ☐	نظری ☒
دروس هم نیاز:		تخصصی ☐	عملی ☐
تعداد واحد:	۱	اختیاری ☒	نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۱۶	رساله / پایان نامه ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

شناخت اهمیت، ضرورت، انواع و شیوه های آموزش حقوق بین الملل بشردوستانه

ب) مباحث یا سرفصل ها:

الف- کلیات

- اهمیت و ضرورت آموزش حقوق بین الملل بشردوستانه
- اهداف آموزش حقوق بین الملل بشردوستانه
- تاریخچه آموزش حقوق بین الملل بشردوستانه

ب- گونه ها و روش های آموزش حقوق بشردوستانه

- آموزش های نظری
- آموزش های کاربردی
- آموزش به روش سنتی غیر رسمی
- آموزش در قالب برنامه های رسمی

ج- ادبیات آموزشی حقوق بشردوستانه

د- افراد و گروه های هدف در آموزش

ه- نقش نهادهای ملی و بین المللی در آموزش

و- آسیب شناسی آموزش های حقوق بشردوستانه

ز- آموزش حقوق بشردوستانه در ایران

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد تدریس این درس ترویج و توسعه آموزش حقوق بشردوستانه برای گروه های مختلف هدف با فنون و روش های نوین است.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۴۰ تا ۶۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۴۰ تا ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

کارگاه‌های آموزشی و مهارتی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، حقوق بین‌الملل بشردوستانه: پاسخ به سوالات شما، ترجمه هاجر سیاه رستمی، تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۱.
۲. محمد حسینی، عباس، آموزش حقوق بشردوستانه به نیروهای مسلح، مطالعات حقوق شهروندی، پاییز ۱۳۹۷، صص ۲۳۱-۲۵۰.
۳. مهدی ذاکریان، راه کارهای گسترش و آموزش حقوق بشردوستانه در ایران، فصلنامه تحقیقات حقوق خصوصی و کیفری، دوره ۱ شماره ۱، زمستان ۱۳۸۳، صص ۶۱-۷۸.
4. Dietmar Klemner, "Training in International Humanitarian Law," International Review of the Red Cross, No. 839
5. -Umesh Kadam, "Teaching International Humanitarian Law: An Overview of an ICRC Dissemination Programme," International Review of the Red Cross, No. 841, 31.05.2001
6. -CICR, Qu'est que le droit international humanitaire, Geneve: services consultifs en droit international humanitaire, CICR, 1998
7. -Hans Peter Gasser, Le droit international humanitaire, Geneve: Institut Henry Dunant, 1993
8. -Brigitte Oederlin, Droit international humanitaire, Strasbourg: IIOH, 1998,

عنوان درس به فارسی:		متون حقوقی به زبان خارجی ۲ ^۱	
عنوان درس به انگلیسی:		Law Texts in Foreign Language 2	
دروس پیش نیاز:		متون حقوقی به زبان خارجی ۱	
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۱	
تعداد ساعت:		۱۶	
نوع درس و واحد			
نظری ☒	پایه ☐		
عملی ☐	تخصصی ☒		
نظری-عملی ☐	اختیاری ☐		
	رساله / پایان نامه ☐		

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

در ادامه متون حقوقی ۱ تقویت توانمندی دانشجویان در بهره گیری از منابع، متون و اسناد حقوق بین الملل بشردوستانه به زبان خارجی

ب) مباحث یا سرفصل ها:

استاد از میان متون معتبر مربوط به حقوق بین الملل بشردوستانه (شامل متن اسناد، آرای قضایی و کتب تالیفی به زبان خارجی) بخش هایی را انتخاب کرده و به شیوه فنی و تخصصی به نحوی با دانشجویان کار می کند که توانایی و مهارت آنان در استفاده مستقیم از اسناد، متون و منابع حقوق بین الملل بشردوستانه به زبان خارجی تقویت گردد.

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد متناسب این درس شامل تقویت انگیزه و فعال سازی دانشجو در راستای تلاش فزاینده در راستای تسلط یابی کامل بر زبان خارجی تخصصی رشته در سطحی که علاوه بر توان بهره برداری از منابع خارجی توان انتقال مطالب به زبان خارجی را نیز بدست آورند.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال
۴۰ تا ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال
۵۰ تا ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

در صورت امکان تجهیزات لابراتوار زبان خارجی، فراهم سازی امکان استماع از جلسات استماع مراجع قضایی بین المللی، مباحثات کنفرانس های بین المللی ذریبط، برگزاری نشست ها و کارگاه های آموزشی به زبان خارجی و مانند آن.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. متن اسناد حقوقی بین المللی به زبان خارجی
۲. متن معاهدات و پیمانهای بین المللی به زبان خارجی
۳. متن گزارش های نهادهای بین المللی و متن آرای محاکم قضایی بین المللی
۴. متون کتب و مقالات تخصصی به زبان خارجی

عنوان درس به فارسی:		کارگاه
عنوان درس به انگلیسی:		Workshop
دروس پیش نیاز:	نوع درس و واحد	
دروس هم نیاز:	☐ پایه ☐ تخصصی	☐ نظری ☒ عملی
تعداد واحد:	☐ اختیاری ☐ رساله / پایان نامه	۱
تعداد ساعت:		۴۸

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

الف) هدف کلی:

فراهم کردن بستری مناسب جهت تمرین چگونگی کاربردی آموزه‌ها و تعالیم حقوق بین الملل بشردوستانه در عرصه‌های گوناگون بین المللی مانند نهادهای سیاسی، حقوقی، قضایی و شبه قضایی بین المللی؛ در قالب کارگاه‌های آموزشی متنوع به ویژه دادگاه‌های نمایشی یا موت کورت‌ها، بازدیدهای میدانی و مانند آن.

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

- ۱- آشنایی با مشاغل حرفه‌ای حقوق بین الملل بشردوستانه
- ۲- آشنایی با انواع موت کورت‌های ملی، منطقه‌ای و بین المللی
- ۳- تشکیل دادگاه‌های بین المللی شبیه سازی شده در حوزه حقوق بشردوستانه
  - الف) موت کورت‌های رسیدگی به دعاوی میان دولت‌ها
  - ب) موت کورت‌های دادرسی‌های بین المللی کیفری
  - ج) موت کورت‌های حقوق بشری
- ۴- تشکیل و آماده سازی تیم‌های دانشجویی به منظور شرکت در انواع مسابقات موت کورت در سطوح مختلف ملی، منطقه‌ای و بین المللی
- ۵- برگزاری کارگاه‌هایی به منظور بازخوانی پرونده‌های بین المللی مهم، به ویژه پرونده‌های مرتبط با کشورهای منطقه خاورمیانه و غرب آسیا
- ۶- بازدیدهای علمی و میدانی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

راهبرد مشارکت فعال دانشجویان در انجام فعالیت های میدانی و کارگاهی و برنامه های شبیه سازی عملیات نهادها و مراجع حقوقی و قضایی ملی و بین المللی مرتبط با حوزه حقوق بشردوستانه خواهد بود.

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۶۰ تا ۸۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۲۰ تا ۴۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

ابزار و تجهیزات متناسب با انواع فعالیت های حرفه‌ای مورد نظر.

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. کریستوفر کی، هنر استدلال « راهنمای شرکت در مسابقات شبیه سازی دادرسی های مجازی بین المللی»، ترجمه علی میلاد گازرانی، مسعودیان ورزش، با دیباچه سید قاسم زمانی، انتشارات مجمع علمی و فرهنگی مجد، ۱۳۹۷
2. Paul I. Weizer, How to Please the Court: A Moot Court Handbook (Teaching Texts in Law and Politics) 3rd Edition.
3. Gary Watt, Cavendish Guide to Mooting, 2nd Edition.
4. Meghan Spillane , International Moot Court: An Introduction

اللَّهُمَّ وَفِقْنَا لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى

خدایا ما را به آنچه دوست می‌داری موفق بدار
آمین

پایان

